

ХРИСТИЯНСКИ

НЕЗАВИСИМЪ ЦЪРКОВНО-ОБЩЕСТВЕНЪ ВЕСТНИКЪ.

Излиза седмично подъ уредбата на редакционенъ комитетъ

57

Годишниятъ абонаментъ на вестника е 80 лв. въ предплата. Отдѣленъ брой струва 3 лв. За странство двоенъ абонаментъ.

Обявления на IV стр. по 5 лв. отдѣлно за заглавие, подписъ, дата и аська останала думъ по 2 лв.

Всичко, що се отнася до вестника — статии и пари, се праща на адресъ: Редакция в. „Съветникъ“, ул. „Търновска“ 5, гр. Варна.

Редакторъ свещ. К. Кожухаровъ.

Телефонъ № 477.

Честито Рождество Христово!

Дано спасителнитъ истини на Богомладенеца Христа се вселятъ въ сърдцата на всички човѣшки същества!

А Неговата ярка свѣтлина — да имъ сочи пътя на нравственото съвършенство и душевна чистота!

За празници Рождество Христово.

(Изъ творенията на Св. Иоанна Златоуста).

Настаналъ е, братя, празникъ на Рождеството Христово по плътъ, който по-вече отъ всички празници е достоенъ за почитане и благоговение и, който безпогрѣшно може да се нарече майка на всички празници. Отъ тоя празникъ сж получили начало и основание: Богоявление, свещенната Пасха, Възнесение и Петдесетница. Ако Христосъ не бѣше се родилъ по плътъ, то нѣмаше и да се кръсти, което е Богоявление, нѣмаше да бжде разпнатъ, което е Пасха, и нѣмаше да изпрати Духа, което е Петдесетница. По такъвъ начинъ, отъ Рождество Христово, както различнитъ потоци отъ извора, сж произтекли всички тия празници. И не само за това тоя день справедливо би могълъ да заеме първенство, но и за това, че събитието на тоя день е най поразително отъ всички събития. Че Христосъ, като станалъ човѣкъ, умрѣлъ, това е било въ реда на нѣщата; затова, че макаръ Той и да не е сторилъ грѣхъ, но приелъ смъртно тѣло. Разбира се, и това е достойно за очудване; но че Той, бидейки Богъ, е благоволилъ да стане човѣкъ и да унижи Себе Си така, че и съ ума да се постигне е не възможно, това е най поразителното и изумително дѣло. Като се очудва на това, и Павелъ говори: *И наистина, велика е тайната на благочестието. Колко велика? Богъ се яви въ плътъ* (I Тим. 3:16). Особено за това азъ приветствувамъ този день съ любовъ и обявявамъ предъ всички тая любовъ, што и васъ да направя участници на такава любовъ; затова моля и убеждавамъ всички васъ да се съберете тогава съ всичката ревностъ и усърдие, да остави всѣкоя кжшата си, за да видимъ поразителното и чудно видение — нашия Владика. Който лежи въ яслитъ и е повитъ съ

пелени. Какво оправдание може да бжде за насъ, какво прошение, ако тогава, когато Самъ Той за насъ слиза отъ небесата, ние и отъ кжшата си не дойдемъ при него? Тогава, когато вълхвитъ, тия варвари и друго-племенници, се стремятъ отъ Персия, за да Го видятъ, лежашъ въ яслитъ ти, християнино, нѣма ли да се потрудишъ да преминешъ и малкото разстояние, за да се насладишъ отъ това блажено зрелище? Така, ако ние дойдемъ съ вѣра, то несъмнено ще Го видимъ лежашъ въ яслитъ, защото тая трапеза замѣнява отъ себе си яслитъ. Тукъ още възлежаватъ тѣлото Господне, не въ пелени повито, както тогава, но което отъ всички страни се осѣнява отъ Св. Духъ. Посвещенитъ въ тайнитъ, знайтъ за какво азъ говоря. Вълхвитъ само Му се поклонили: а на тебе, ако ти пристигнешъ съ чиста съвестъ, ние ще ти позволимъ да вземешъ и самото Му тѣло и да се върнешъ въ дома си. Прочее, ела и ти съ подаръци, както тѣхъ, но съ много по-скжпоцѣнни. Тѣ донесли злато, ти донеси целомъдрие и добродетель; тѣ донесли ливанъ, ти донеси чисти молитви; тѣ донесли смиренна, ти донеси смиренномъдрие, унижено сърдце и милостиня. Ако ти дойдешъ съ такива подаръци, то съ голѣмо дързновение ще се насладишъ отъ тая свещенна трапеза.

Григоръ Митовъ — учителъ.

Ликувай Християнски народе!

Близко две хиляди години отъ тогава! Близко две хиляди години отъ тази свѣтла, радостна и тържествена нощъ! Близко две хиляди години отъ когато тамъ... въ малкия градъ на далечна Юдея, Витлеемъ, въ една овчарска пещера се роди царя на царетъ, Спасителя на човѣчеството, Исусъ Христосъ!

Спасителъ на човѣчеството!
Вестителъ на новъ, честитъ, богоутоденъ животъ!

Великъ, по-великъ отъ най-великитъ реформатори на земния шаръ, спасителенъ фаръ за скжпата човѣшка душа!

Хвала на Господа нашего!

Св. Милостивиятъ, изпрати Единородния си Синъ на земята, защото не можеше да остави своитъ чада да изнемогватъ въ ноктетъ на сатаната.

И бѣ време, когато страшно безбожие царуваше на земята!

Бѣха дни, когато човѣчеството бѣ забравило истинския Богъ, когато невинни човѣшки същества се принасяха въ жертва, за да се омилостивятъ бездушниятъ златенъ телець,

за да бичитъ му бѣха обрѣнати къмъ Зевса, Юпитера, Перуна, Афродита, къмъ... Сварога, Юнона, Венера, къмъ... много, много минни богове, за помощъ, за милостъ!

Бѣ време, когато писци на безнадежно отчаяние цепѣха грѣшната земя!

Жената бѣ вечна рабиня на мъже, безъ цѣль, безъ идеи въ живота, третирана като животно!

Робски вериги, мъчения; робски стонове, създи...

Пиршества, развратъ, тирания, човѣшка кръвъ!

Адска нощъ бѣ хвърлила черна плащеница на земята, непрогледенъ мракъ душеше вѣнца на Божиитъ творения!

Но... пламна Витлеемската звѣзда! Пламна съ невидена до тогава, чудна, силна, мистична свѣтлина — яви се Спасителя на свѣта!

Яви се Той съ безгранична обичъ къмъ човѣка, яви се съ кроткото, но мощно слово и ясно каза: „Нѣма вече ни елيني, ни юдей, ни свободенъ, ни робъ, а всички сте едно въ Христа“.

Отъ този часъ Божието милосърдие, въ лицето на Спасителя, започна свѣтлото дѣло на земята. Отъ този часъ ужасната свѣтова картина промѣни своя копоритъ.

Христосъ освѣти брачния съюзъ, създаде отъ жената царица на семейството, възпитателка на децата, тѣхна учителка на свѣтли дѣла!

Съ мощното Си слово събори мъртвитъ идоли, изпѣди мнимитъ богове, счули робскитъ вериги, пресуши съзлитъ!

Съ лжжитъ на небесната свѣтлина, Христосъ прѣсна непрогледния мракъ и радостъ засия по грѣшната земя!

И пѣмъ днесъ: Христосъ се роди!

И що да му дадемъ даръ?

Небеснитъ Херувими пѣли святи пѣсни, небето му дало тайнствената звѣзда, земята — пещерата, мждрецитъ — богати дарове.

А ние?

Да бждемъ кротки и смиренни, какъто бѣше самъ Христосъ!

Да оставимъ слава, богатство и всичко земно, що чезне като димъ!

Да отворимъ широко вратитъ на душата за доброто!

Да благоговѣемъ предъ думитъ и дѣлата Христови!

Да ликуваме!

Да ликуваме ние, чедата Христови, защото роди се Витлеемскитъ Младенець, роди се Доброто, Коего счули вратитъ на ада и снабди човѣчеството съ ключа на Вѣчното Царство Небесно!

Бийте камбани! Бийте въ хоръ!

Пѣйте, славете Господа, пастири народни!

Пѣй, ликувай вселено!

Ликувай, Християнски народе!

на славенъ — Псалмъ

Днесъ се роди вамъ спасителъ, който е Христосъ Господъ.

Лук. 2, 11.

Цѣль Християнски свѣтъ празнува най-тържествено и радостно дѣло на Христовото рождение по плътъ. Но малцина си даватъ трудъ да размислятъ здраво и разбератъ право този Божески актъ, извършенъ отъ Единородния Божий Синъ и нашия Господъ Исуса Христа, за нашето спасение.

Нека ние се опитаме, съ Божията воля и помощъ, да сторимъ това, за да бжде радостта ни пълна.

Богъ е любовъ, казва ни ап. и евангелистъ Иоанъ. Като най-чиста, най-святъ и най-възвишена любовъ, Той иска да блика наоколо Му животъ, пълненъ съ радостъ и блаженство.

Тазъ любовъ се проявява и изказва въ създаването и поддържането въ живота на стройния порядъкъ, хармонията и блаженството навредъ и за винаги.

Богъ обича Своитъ създания, а особенно човѣкътъ, когото е подарилъ съ безсмъртна душа, свободна воля, умъ и способностъ да се усъвършенствува до уподобяването си Нему.

Поради Своего величие и святостъ, Богъ иска да бжде почитанъ отъ човѣкътъ доброволно, на драго сърдце и искрено, като съзнава самъ той, че това е добро и полезно за него самото; че той (човѣкътъ) е длъженъ тъй да се отнася къмъ Бога, за да Му засвидетелствува своята благодарностъ, за гдето го е създалъ и обикналъ отъ всичко земно най-вече; па и да може да постигне цѣльта на своето съществуване, която пакъ Богъ му е опредѣлилъ.

За да даде на човѣкътъ възможностъ да развие и уячи свободата на волята си, разумътъ си и вѣрата си въ Бога, Богъ му далъ първата Своя заповѣдъ да не вкуса отъ

плодът на дървото на познание добро и зло.

Имайки власт над всички твари, човекът бѣ длъженъ да се старае всѣкакъ да запазва винаги своето княжеско достойнство спрямо тѣхъ, и да се не влада на тѣхното влияние.

Първото условие, което се изисквало отъ първите човѣци, за да опазятъ тази Божия заповѣдь къмъ тѣхъ, било *вѣрната въ Бога*, като Великъ и Всемогущъ тѣхенъ Създател, Доброжелател, Промислител и Слдия; второто, което произтича отъ първото, бѣ послушанието имъ къмъ Бога, проявявано чрезъ доброволно изпълнение на Божията заповѣдь и наставления къмъ тѣхъ:

Който вѣрва здраво въ Бога, той Го и слуша винаги.

Постъпвайки така, тѣ щѣха да дисциплиниратъ своята свободна воля въ съгласие и покорностъ на Божията всесвѣта воля и съ време да достигнатъ до тамъ, щото никога да не помислятъ да ѝ се възпротивятъ или пренебрегнатъ, защото Божията воля е нашето осветяване: Да бждемъ и ние святи, както е свѣтъ и Самъ Той.

Съ престъпването на Божията заповѣдь отъ първите човѣци, тѣ извършиха голѣмо и страшно, по своите послѣднии, престѣпление и причиниха на себе си най-голѣмата вреда и загуба. Дали убо на Сатановата дума, че *ще станатъ като богове*, щомъ я повѣрватъ, тѣ изневършиха на Бога, своятъ великъ и всемогущъ Създател, Доброжелател, Промислител и Слдия, сътоха тварята по-искренна къмъ тѣхъ, отъ колкото е Творецътъ, и съ това си навлѣкоха най-тежкото наказание — смъртѣта, временна и вѣчна.

Първите човѣци търсеха свобода и независимостъ отъ Бога, който ги създаде и обсипа съ Своите милости, а се заробиха на грѣхътъ и смъртѣта, подчиниха се на Сатановата власт и станаха орждия на злото.

Грѣхътъ отстрани човѣците отъ Бога, и все повече и повече ги отдалечаваше отъ Него, като си направи нечувствителни къмъ грѣховната болка. Нѣщо повече. Той имъ втѣплить въ умътъ, че грѣховността е вроденъ и естественъ тѣхенъ и, че безъ нея тѣ не могатъ ни минута да живѣятъ. Наедно съ това, тѣ се отдалечиха толкова много отъ разбирането целта на своето съществуване, щото станаха неспособни да я съзнаватъ даже, а камо ли и да я търпятъ.

Понеже човѣците изневършиха на своятъ Създател и отпаднаха отъ Него не поради възгордяване по собственъ починъ, подобно на Денница и неговитѣ Ангели, Всеблагий Богъ не ги остави до край въ нощетѣ на врагътъ имъ сатана, а простре къмъ тѣхъ своята милваща длъница и прати Единородния Свой Синъ на земята, за да ги завърне къмъ Него, като ги просвети съ Своего спасително учение и ги направи способни да видятъ грозотата и гнусотата на грѣхътъ, да се потърсятъ отъ него и престанатъ да го вършатъ, *като повѣрватъ пакъ въ Бога*, като въ свой Създател, Доброжелател, Промислител, Слдия и Спасител.

Еднѣжъ грѣхътъ загнѣздилъ се у човѣкътъ, той го обзель цѣлъ цѣленичкъ и му пречаше (даже и да би могълъ той самъ да пожелае като св. ап. Павла, Римл. 7, 18) да престане да върши злото, да не може да стори това, нито да отговори на Божията любовъ къмъ него съ любовъ отъ своя страна къмъ Бога, като я прояви чрезъ покоряването си на Бога и вършение на истинно добри дѣла.

Необходимо било, следователно, да се яви такъвъ човѣкъ, който да бжде чистъ отъ наследственитѣ грѣхъ, безгрѣшенъ и свѣтъ, па и способенъ да се възпротиви на всѣкакво изкушение отъ страна на Сатана и да устои срѣщу всичкитѣ му ухитривания. Отъ друга страна Той е трѣбвало да задоволи Божията правда, като поеме доброволно върху си изтѣрпяването на цѣлото на-

казание, което цѣлиятъ човѣшки родъ, отъ Адама до послѣдния неговъ потомъкъ на саѣта, си е заслужилъ съ своето грѣшение и враждование противъ Бога. При това, Той е трѣбвало да проживѣе цѣлиятъ процесъ на човѣковото обръщане къмъ Бога, за да може грѣшниятъ човѣкъ да вземе примѣръ отъ Него и да може да го последва, разбира се, пакъ съ Божията помощъ и упѣтване. Такъвъ човѣкъ нѣмаше и не можеше да има на земята, която тѣнеше въ зло и се намѣрваше подъ влиянието и властѣта на сатаната.

Ето защо трѣбваше да дойде Единородниятъ Божий Синъ на земята, да се облѣче въ човѣшко естество, да стане човѣкъ, по всичко подобенъ намъ, освенъ по грѣхъ, да поживѣе между насъ, за да видимъ, че Той е пъленъ съ благодатъ и истина (Иован. 1, 14).

И наистина, велика е тайната на благочестието: Богъ се яви въ плътъ... (1 Тим. 3, 16).

Той трѣбваше да се облѣче въ човѣшко естество и за това, за да може да се слави въ борба съ смъртѣта, да победи онотова, който имаше държавата на смъртѣта, сиречъ дяволътъ. (Евр. 2, 14—17), та да може да ходатайствува предъ Отца си за насъ и да издействува отъ Него проща на грѣховете ни.

Като ни отърва и избави отъ властѣта на сатана, Той ни освободи отъ погубването на грѣхътъ (Иован. 8, 36), и чрезъ повѣрването ни въ силата на Неговита изкупителна страдания, ние се възродихме за новъ животъ, примирихме се съ Бога и станахме пакъ Негови чеда въ всичко послушни Нему, посяхме плътъ, който завежда въ Небесното царство, гдето царува вѣчно мирътъ, праведността и радостѣта въ Св. Духъ (Рим. 14, 17).

За тази велика и неизразима съдѣния Божия милостъ къмъ насъ, небесното войнство пѣше надъ Витлеемското поле, презъ нощѣта, която се роди Христосъ:

Слава на Бога въ висинитѣ, и на земята миръ (да настане), (защото) въ човѣците е Неговото благоволение — Единородниятъ неговъ Синъ и нашъ Спасител. (Лук. 2, 13 и 14; 3, 22).

Нея повтаряме и ние днесъ тукъ въ храмътъ Господенъ, но колцина смисълъ на тази пѣсенъ и разбиратъ величието на днесъ празнуваното събитие, единичко въ цѣлата история на човѣчеството?

Просѣти ни, Боже, да ги разберемъ и да се зарадваме като истински Твои чеда.

X. Върговъ

Възможенъ ли е вѣченъ миръ на земята.

„Викоевъ на умирающитѣ и раненитѣ заглашаваха гърмежа на топовѣтъ... Пролитиятъ дъждъ размиваше кръвта, вслѣдствие на което се образуваша кървави рѣки“.

(Картина изъ Руско-Японската война).

Ужаситѣ на войнитѣ възмушаватъ всѣки човѣкъ и свѣтътъ чака съ нетѣрпение радостното утро на вѣчния миръ. „Когато азъ помисля, говори Мопсанъ, за словото война, мене ме обхваща смущение, като че ли говоря за инквизиция, за нѣщо далечно. минало, гнусно, чудовищно, противоестествено“. Войната се е оскъждала още въ най-древни времена и се препоръчвалъ идеалътъ на вѣчния миръ. Въ нови времена (1863) Наполеонъ III се опита да събере конференция изъ мира. Въ писмото, отправено до европ. господари, той говори: „Менъ, повикания на властъ отъ Провидението и волята на Французския народъ, не възпитанъ въ училището на нещастията, менъ е непростимо да не съзнавамъ правата на господаритѣ и законнитѣ стремления на народитѣ. За това азъ съмъ готовъ, безъ да имамъ

предвзетъ планъ, да внеса въ международния съветъ духа на умѣреностъ и справедливостъ, обична награда на онѣзи, които сж прекарали толкозъ изпитии. Ако азъ вземамъ инициативата за подобенъ позивъ, това не значи, че азъ действамъ отъ пухостъ; но като господаръ, комуто приписвахъ най-много честолюбиви планове, азъ желая да докажа съ този откровенъ и добросъвестенъ опитъ, че моята единствена целъ е да достигна безъ сътресение умиротворението на Европа. Ако това предложение е на вѣрменно, азъ моля ваше величество да приемете Парижъ като мѣсто за събиране“ (1).

Това било писано на м. Ноемарий 1863 г. а въ 1864 г. избухнала войната между Австрия и Пруссия противъ Дания, въ 1866 г. — войната на Пруссия съ Австрия и въ 1870 г. — на Пруссия съ Франция (2).

Тази последната война, най-жестоката и грандиозната, както е извѣстно, се свърши съ пълно разорение на Франция, която бѣше взела инициативата за организирането на мира. Русия два пѣти е правила опити за въдворение общъ миръ на земното кълбо. Въ 1815 г. 14 септември императоръ Александаръ I заключилъ свѣщенъ съюзъ съ монарситѣ на Пруссия и Австрия, а гр. Муравѣвъ на 12 Августъ 1898 год. разпрати циркулярната нота за събирането на мирната конференция въ Хага.

Тѣзи два акта биле вдъхновени отъ възвишени, истински християнски чувства на рускитѣ господари, които сж биле въ случая вѣрни изразители на заветнитѣ мисли и чувства на своя народъ. Ето напр. отъ какви побуди се е ръководилъ императоръ Александаръ I, споредъ неговитѣ думи, при заключаването на свѣщенния съюзъ. „Азъ оставямъ Франция, говорилъ той на господа Криднеръ; но прѣди да си отида искамъ чрезъ публиченъ актъ да въздамъ на Бога Отца, Сина и Св. Духа, хвала, за която ние сме длъжни Нему зарадъ оказаното ни покровителство, и да покана народитѣ да се покорятъ на Евангелието. Азъ желая, императорътъ Австрийски и и кралътъ Пруски да се съединятъ съ мене въ този актъ на богопочитание, за да видятъ хората, че ние, както източнитѣ мѣдреди, признаваме върховната властъ на Спасителя“ (3).

Въ манифеста по случай обнародването на договорния актъ на Священния Съюзъ, издаденъ въ деня на Рождество Христово въ 1815 г. е казано: „Въ този съюзъ ние се задължаваме взаимно, както между себе си, тъй и по отношение къмъ нашитѣ поданици, да приемемъ за единствено, водяще къмъ това, срѣдство, правило, взето изъ словата и учението на нашия Спасителъ Исусъ Христосъ, който благоустува на хората да живѣятъ като братѣ, не въ вражда и злоба, но въ миръ и любовъ. Ние жалаемъ и молимъ Всевѣщия да изпрати своята благодатъ, да утвърди този св. Съюзъ между всички държави за тѣхното общо благо...“ (4).

Какво излѣзло отъ този съюзъ, основанъ върху евангелскитѣ начала на любовта и братството, заповѣдани отъ Спасителя? Въдворилъ ли той чувството на любовъ и братство въ сърдцата на хората, донесълъ ли е миръ на земята? — Възвишенъ по своята идея, свѣщенитѣ съюзъ, благодарение на макиавелистичната политика на Метерниха, обръналъ се въ орждие на реакцията, начело на която била поставена Русия (5). Наистина, мирътъ между съюзенитѣ европейски народи въ течение на четиридесетъ години не билъ нарушенъ; но враждата не се прекратила на земята, и кръвта не прѣтавала да се лѣе. Отъ външнитѣ международни отношения на народитѣ, и, вмѣсто бойното поле,

- 1) Таубе Християнство и организация международнаго мира 1902.
- 2) Сароматниковъ № 200.
- 3) Шлаверъ Императоръ Александаръ първий. Его жизнь и царствование т. III. стр. 344.
- 4) Ibid 360.
- 5) Ibid.

кръвта заливала улицитѣ и площадитѣ на мирнитѣ градове. Въ този периодъ Европа прѣживяла три революционни потряси (1820, 1830, 1848 г.) прѣдизвикани отъ реакцията, които се потушавали отъ съюзнитѣ господства съ всичката жестокостъ на военното врѣме. Свѣщенитѣ съюзъ не предпазилъ Русия отъ война съ Турция и отъ Севастополското поражение.

Императоръ Николай II, слѣдвайки миролюбивитѣ завети на своитѣ царствени прѣдци, въ 1898 г. 12 августъ, викалъ народитѣ на конференция „като би сплотила въ едно могъщо цѣло усилието на всички господства, искрено стремящи се къмъ туй, та великата идея на всеобщия миръ да възтѣржествува надъ смутоветѣ и раздоритѣ. Въ сѣщото врѣме тя би запечатала тѣхното съгласие въ свѣдѣното признаване началата на правото и справедливостѣта, върху които се зижде безопасността на господарствата и прѣуспѣванieto на народитѣ. Съ Божията помощъ, тази конференция би могла да стане добро прѣдзнаменование за бѣдния векъ“. Този международенъ актъ извикалъ радостъ между ратницитѣ на мира, които видѣли въ него начало на нова ера въ международнитѣ отношения и животъ на народитѣ. Баронеса Сутнеръ, г. Стедъ и други ратници на мира, сж жаръ се заели да пропагандиратъ идеитѣ за всеобщия миръ. Стедъ въ своитѣ лекции, четени въ помѣщенiето на американската църква въ Петербургъ, красноречиво изобразявалъ благата отъ мира и доказвалъ великото значение на циркуляра отъ 19 августъ на гр. Муравѣвъ. Въ свой журналъ той енергично канилъ всички народи къмъ бързо разоружаване. Събираха се митинги, съставляваха се петиции и адреси съ многочислени подписи; по асички страни на Европа гърмеше проповѣдта за мира. И какво излѣзе? — Събраната въ Хага мирна конференция (18 май 1899 г.) не достигна почти никакви практични резултати: тя не постигна нито намаляването на въоружението, нито съкратяването на военнитѣ бюджети. Нѣщо повече; още въ сѣщата година се почна англо-бурската война, която застави свѣта съвършено да се разубѣди въ справедливостѣта и чужаностѣта на висококултурната Европа.

По поводъ на тази война пасторъ Гилотъ пише: „Хуманностъ — това е безводенъ облакъ, който се носелъ надъ концентрационнитѣ лагери. Тѣй заявила себе си миролюбивата Европа, която съ своето мѣтчане като че ли одобряваше варварскитѣ подвизи на най-културния и свободенъ отъ своитѣ народи, — Европа, която съчувствено се отзова на позива да запечати международното съгласие съ свѣдѣнитѣ признавания началата на правото и справедливостѣта, току що приняла участвие въ конференцията, която трѣбваше съ Божия помощъ да стане добро прѣдзнаменование за бѣдещия вѣкъ“ (1).

Въ 1900 г. въ китайската война съюзнитѣ войски получиха отъ азиатитѣ названието: „бѣлитѣ варвари“. Въ 1904 г. се почна грандиозната по своята стихийностъ, ожесточеностъ и жертви война. И всички нещастия отъ тази война се изсипаха, като по закона на историчната награда, върху Русия, която кани народитѣ къмъ всеобщъ миръ. По своята неопитностъ и наивностъ, пише единъ руски мислителъ, ние повѣрвахме дълбоко въ бързото слизване на мира върху земята, и както гимназиститѣ прѣставатъ да се учатъ, когато имъ обявятъ, че изпититѣ сж отмѣнени за тази година, ние прѣстанахме да се готвимъ за война, защото ни увѣряваха, че общиятъ миръ е вече рѣшенъ въ Хага. (2)

Както се вижда отъ казаното, нѣкои отъ прѣдставителитѣ на човѣчеството се мѣжатъ да се въдвори миръ на земното кълбо, а „крѣва-

- 1) Пасторъ Гилотъ. Новости 20 ноември 1902 год.
- 2) Сароматниковъ. Слово.

вият бич им се сие надменно. Положението, че „борбата е майка и царица на всичко“, е основна социална истина, призната още от Хераклита, този „царствен и великопленен умствен самотник“, както го нарече Нише. Че всъщност създаване произхожда от съткнове-нията на противоположностите, е положение, толкова вярно за неорганическата природа, както и за органическата. Вавилоняните и питагорейците още в древността прѣдчувствували това в тѣхната теория за противоположностите, която е достойна да стои наредъ съ дълбоките религиозни и юридически понятия на евреите и съ важните господарствени и юридическо-философски възгледи на двадесетѣх римски таблици. Идеята на Хераклита и питагорейците за войната се възприела въ епохата на възраждането от Кардинала Николай Кузански. Но само Хобс сполучливо приложилъ това положение към общественото човѣшко съжителство, като признавалъ първичното състояние на това съжителство „война на всички противъ всички“ (bellum omnium contra omnes¹⁾).

Идеята на Хобс, поддържана от Спиноза и Лейбница, не е спазвала отъ арената на философското обождаване. Особено въ Англия не посредствената социална традиция води началото си отъ бѣлѣжитата формула на Хобс до формулата на Дарвина — struggle for life — и е разпространена върху всички жизнени процеси.

По такъв начинъ положението, че борбата между индивидите не може да се установи ни една минута, а съ туй не може да бѣде окончателна унищожена — е една такава истина, която трѣбва постоянно да помнимъ. Хората, които прѣдполагатъ, че справедливото раздѣление на срѣдствата за прѣхрана ще доведе до подобно умиротворение човѣка-звѣрь, падатъ въ социалистична заблуда. Несъмнено, че човѣкътъ отъ хищенъ звѣрь се е култивиралъ вслѣдствие на много причини (главно религията), както нашите домашни животни. Но както послѣдните се бунтуватъ противъ насъ и сж свършено безвредни само тогава, когато тѣ нѣматъ ни зѣби, ни нокти, тѣй и културния човѣкъ е миролюбивъ само тогава, когато той е свършено неспособенъ за борба. Колкото повече се диференцира личността, колкото повече физически и психически се отдѣля отъ другите културниятъ човѣкъ, толкова по-неизбѣжна става войната между личностите. Дотаква заключения дохожда и Кидъ, когато възражава на социалъ — демократичната утопия, която се стреми къмъ „отстранението на личното соперничество и конкуренция, които съставляватъ главната пружина²⁾ на всѣки прогресъ отъ началото на

мирозданието“. За това и Хартманъ се провиква: „унищожете борбата — и на васъ ще погледне отвратителното лице на китайца!“

Вѣчниятъ миръ, споредъ Канта, е недостижимъ. Той е само пжтеводна звѣзда на човѣчеството. Каквото прѣдставлява слънцето за пжтника въ пустинята, каквото прѣдставлява луната за пжтника въ гжстата гора, каквото прѣдставлява компасътъ за плаващия по безпрѣдѣлното море — такова прѣдставлява и вѣчниятъ миръ за човѣчеството въ неговото безгранично обществено развитие. Той ни показва пжтя, както слънцето и луната, но той е недостижимъ така също, както и тѣ. И може би, че ние психически не бихме могли да понесемъ високата температура на вѣчния миръ, както физически не бихме издържали температурата на слънцето и луната.

Но свършено друга ни се прѣдставлява проблемата за мира, когато говоримъ за борбата не въ формата на война между народите, а въ форма на война между личностите и груповите интереси. Тукъ самата полярност¹⁾ на естествените сили се грижи щото вѣчниятъ миръ, въ социаленъ смисълъ на тая дума, да си остане химера. Ибо въ природата съществува полярностъ — и особено въ онази нейна сфера, която ние наричаме социално общение. Съединението на индивидите, т. е. на обществените клѣтки, въ голѣми специални агрегати става по-скоро по принципа на полярността, отъ колкото по принципа на сродството. Колкото повече се интегриратъ господарствата, т. е. обединяватъ, толкова по-силно се диференциратъ индивидите. Въ ордата на диваците се забѣлзва малко различие, както въ физиономията, тѣй и въ психиката на индивидите. Културните народи се различаватъ както по външния видъ, тѣй и по психичния, вътрѣшния животъ. И този послѣдниятъ всѣки день все повече и повече се изтънява и расте, така щото, безъ да се гледа на всички стремежи къмъ еднообразие и равенство въ правото, религията, морала — индивидътъ психично все повече и повече се отдѣля и става независимъ²⁾. Антагонизмътъ въ религията и нравите, въ юридическия и господарствения понятия, въ политическия животъ и въ науката, въ экономичния и обществените възгледи все повече и повече се изостроява. Въ това отношение личността прѣдставлява живъ контрастъ съ обществените групи.

Социологично полярността се проявява въ туй, че групите все повече и повече се стремятъ къмъ обединение, а индивидите психически се отдѣлятъ по-далечъ и по-далечъ. Тази борба е неизкоренима. Тъмниятъ Ефески философъ казалъ за борбата: „една тя (борбата) направила богове други хора; едни направила роби, а други свободни“.

1) Лат. Polaris — полярность. Свойство на магнита и на други тѣла да се обръщатъ къмъ полюсите.

2) Социаленъ въпросъ 680 стр.

Различието на индивидите по способностъ е фактъ безспоренъ. Колкото повече ние културно прогресираме, толкова повече въ нашата нервна система се развива плътътъ на асоциацията, колкото повече се увеличава прѣдаваната по наследство потенциална енергия на мислителните функции, толкова повече е различието въ интелигентността на индивидите.

Войната, споредъ Брюнетьера, е едно отъ можествениите орджия на културата. Азъ не раздѣлямъ мнѣнието, казва той, че войната е божествена¹⁾, но отъ друга страна не мисля, каквѣ мирътъ е първото отъ благата. Това не мислятъ и великите философи, макаръ тѣ да не сж биле нито жестоки, нито войнствени. Всичко се дължи на борбата. Нека защитниците на мира лѣжатъ патетически рѣчи: нито тѣхните елгии, нито тѣхните идилии ще измѣнятъ този порядъкъ, въ силата на който въ всички страни и у всички народи нацията се е образувала около националната армия и чрезъ нея. Ето защо, азъ се не страхувамъ да нарека нашата армия „връзка на националното ни единство“. Въ сегашно време може да се каже: армията е гаранция не само за безопасността на нацията, но и главно условие за материалното благосъстояние на държавата²⁾. Св. църква вѣчно ще повтаря ангелската пѣснь: „Слава въ вишнихъ Богу, и на земни миръ“, но човѣчеството слуша своята пѣснь — пѣсньта на своите инстинкти. Вѣченъ миръ ще настѣпи нѣкога, но не тукъ, на тази грѣшна земя, а на „новата земя и подъ новото небе“. За това умѣстно ще бѣде да свършимъ съ думите на философа Лейбница: „вѣчниятъ миръ е годенъ само за кадици надъ вратата на гробищата, защото мъртвите действително не се биятъ, а живите иматъ друго настроение“.

(Изъ „Ц. В.“, бр. 6, стр. 53 — 1906 г.)

Изъ едно Архирейско послание.

Въ отговоръ на отвореното ми писмо, което отправихъ, чрезъ в. „Хр. Съветникъ“ бр. 6 отъ т. г., до Негово Преосвещенство Епископа Ириней Новосадски, последниятъ ме удостои съ едно свое архирейско послание, адресирано до клира и паството на Богодаруваната му епархия презъ 1926 год., по случай празника Рождество Христово.

Благодаря за честта, която, може би, незаслужено ми се прави.

Преосвещениятъ Епископъ Ириней

1) Вижда се Брюнетьеръ зачекава опрѣдѣленото на войната отъ Молтке. „Войната, казва Молтке, е свещена, тѣ е божествено установление, тѣ е явява единъ отъ свещените закони на свѣта; тѣ поддържа у хората всички велики, благородни чувства; честъ, благодарение, добродѣтель, храбростъ, съ една дума; прѣпятствува имъ да попадатъ въ грубъ материализъмъ...“

2) Богослов. вѣстникъ — за 1905 г.

не само, че саморочно е надписалъ до мое смирение отпечатаното си послание, но е и подчерталъ нѣколко пасажа отъ него, съ които кокетно отговаря на писмото ми. Въ тѣхъ той излага и мнѣнието си по въпроса, подигнатъ отъ мене, като цели да се оправдае за изказаните си пожелания за миръ чрезъ приятелството на църквите, въпреки печалната действителност, както и да упрекне българския народъ въ дребнавостъ и стремежъ къмъ земни, суетни и временни нѣща.

Твърде много съжелявамъ, че мѣстото не ми позволява, та да препечатамъ това важно за насъ архирейско послание, въ което се оглеждатъ настроенията и интимните напѣрения на ония, които затварятъ очи предъ действителността, а си служатъ само съ думи и излияния, съ цѣлъ да заблуждаватъ обществото.

При все това, азъ ще се погрижа да направя нѣкои извадки изъ това послание, а особено на пасажа, подчертанъ отъ Преосвещения Ириней, безъ да правя каквито и да било коментари за сега. Втори пътъ ще се изкажа обстойно върху мислитъ, прокарани въ това архирейско послание, и ще направя нужното заключение.

Негово Преосвещенство Епископъ Ириней Новосадски, като се обръща къмъ клира и паството си съ хвалебните църковни пѣсни: „Христосъ раждается, славиши! Христосъ се небесъ, сръщати! Христосъ на земли, возноситься“, и разглежда смисъла имъ, пише:

„Нашата душа е отъ благородно. Божествено потекло, отечеството ѝ е безсмъртно, а нейната съдба е горе на небето. Въ нея (душата) постоянно и тихо отекватъ Божествените звуци на старото небесно отечество, нахлуватъ гласоветъ на тая слава и хвала, която нѣкога пѣхъ заедно (въ хоръ) утренните звезди и всички Божии синове“ (Иов. 38, 7), когато Господъ създаваше земята и я раздѣляше отъ морето. Човѣкътъ може да се вслуша въ тия тихи звукове, па да запѣе слава и хвала на Бога, Който се ражда, съ сщия гласъ, съ който непрестанно пѣятъ горе на небето отъ сътворението на свѣта, дори и до днесъ, хиляди и хиляди ангели“. (Откр. 4, 7).

Вършатъ ли това хората? Защо тѣхното словословие не се възнася къмъ небето, както онова на Виллемскитъ пастири, а пада (разпрѣсва се) като димъ? Затова, защото човѣкътъ не се вслушва вече въ отзвука на ангелското словословие въ своята душа“.

„Двама пустынници се разговаряли. Св. Марко рече на св. Арсения: „Защо бѣгаши отъ насъ? Старецътъ му отговорило: „Богъ знае, че азъ ви обичамъ, но не мога да бѣда и съ Бога, и съ хората. Хиляди и милиони тамъ горе на небето иматъ една воля, а хората иматъ много воли“.

„Тая воля, за която говори стариятъ пустинникъ, е волята Божия; върхътъ на ангелското словословие е молитвата къмъ Бога: „Да бѣде Твоята воля“. (Мат. 6, 10). А хората — всъ-

Жизнеописание Митрополита Охридско-Пловдивскаго Натанаила

(Афтобиографични бележки)

(10)

На това предложение на архирея азъ, съ всичката къмъ него благодарностъ, за такова архипастирско къмъ мене милостиво внимание, му отговорихъ: „Владико всѣхъ! Азъ съмъ монахъ, дълженъ съмъ да прѣнеса това безчестие, а като християнинъ да простя оскърбителя. „Поэтому то молю Ваше Високопреосвещенство освободитъ меня отъ подачи объясненія противъ Александра Кочубинскаго, я на Бога оставляю его“. На това владиката произнесе: „Ну, отецъ Нафанаилъ, въ точно исполни евангельскую заповѣдь, но я какъ Архипастиръ накажу его въ примѣръ другимъ“. Следъ това си взехъ благословението му и отправихъ се въ Киприниновскиятъ манастиръ,

гдѣто прѣкарахъ послѣдните дни отъ ваканцията.

Въ началото на месецъ септемврий трѣгнахъ за Киевъ. Въ академията се явихъ на академическия инспекторъ и под-инспекторъ, отъ които бѣхъ смѣренъ съ думите: „исправись“, безъ да зная защо и за какво. Изпосле узнахъ, че причината на тоя вговоръ била за гдѣто азъ съмъ помагалъ на недоволните отъ ястията българчета отъ семинарията. Началството намѣрило, че съ това съмъ ги подстрѣквалъ къмъ недоволство и оплаквания противъ него. Между учениците имаше и такива, които бѣха дошли отъ Букурещъ по посредството на Мустаковци, като пансионери, подъ надзора на Архи-

мандрита Хрисанта Самоковца, настоятеля на Екатеринский Синайский манастиръ въ Киевъ и Ивана Крапчева, отъ Прилѣпъ, които сжщо бѣха недоволни отъ храната и постоянно ми се оплакуваха. Вслѣствие на това азъ изложихъ това въ едно писмо на Мустаковци, а они бѣха изпратили писмото ми на архимандрита Хрисанта, който се оплака на митрополита, че бунтувалъ дѣцата и попечителите имъ. Митрополитътъ ме повика, изложи ми Архимандритовото оплакание и ми каза: „не мѣшайся, я советую тебѣ, буди время, когда тѣбѣ мѣшаться“. Азъ послушахъ отеческия советъ на покойния митрополитъ Филарета и не приемахъ българчетата да дождадатъ при мене.

Въ месецъ януарий 1849 година друго нѣщо по-сериозно се случи. Българчетата отъ семинарския училища отишли въ Лавра, при митрополита, и малките отъ тѣхъ починали

да плачатъ и да се жалуватъ на училищното настоятелство. На другиятъ день, въ Недѣля, ме повика митрополита и ме запита:

— „Что ваши земляки [разволковать?]“

— „Не знаю; Ваше Високопреосвещенство изволили сказать мнѣ: не мѣтаться, и я не мѣшалось“. Тогава митрополитътъ, съ усмихнато лице, продължи:

— „Я разрешаю тебѣ мѣшаться, поиди умирить своихъ съотечественниковъ“.

По тази митрополитска заповѣдь, право отъ Лавра отидохъ въ Семинарията, при семинарския инспекторъ архимандрита Нектария да узная за поведението на нашите ученици, но той, въ отвѣтъ, малко сърдито, ми каза: „можете въ узнать отъ нихъ самихъ“, и повечъ нищо.

Отъ тукъ азъ, като пихъ чаятъ си, дойдохъ въ академията гдѣто свикахъ момчетата, умирихъ ги и ги

кой своя воля има. Затова, когато искате да славят Бога, не могат да се спогодят нито с ангелите, нито помежду си. Затова нашият живот не се чувствава като сладка пясън, който унася с своите сладки звукове, а като грозен кръст, в който хората се мъчат да се надвикат пред Бога, да го спечелят с всичка своя воля, която пак воля е само за дребнави, за земни, суетни и временни неща. Всички тези вътре разпръсва гласа на такава молитва и хвала към Бога. Само когато запяват славословието към Бога с желание, щото Неговата свята воля да бъде както на небето така и на земята — а Неговата свята воля е да спасим скъпата и от небесен произход душа, — тогавашните (обща) гласове се сливат с славата, която цъла оселена с милиони ангели отпраща на Своя Творец и която от незапомнени векове отеква в хорските души. (Лично подчеркнато от Епископа Ириней. Б. М.).

По нататък, Епископ Ириней говори, как един младеш, останал сирак и ограбен и изранен от своя чича, се заселил в едно пусто място и отдал на черен труд и молитва към Бога. Въ следствие с него, живял един селянин с своето семейство. Младешът се сприятелил с тоя добър човек и след известно време се оженил за неговата сестра. Въ доволство и изобилие проживял той дълго време. Често пъти разговарял с своя шура за Бога, като постоянно прочитал Св. писание. Но никога не позволявал да му се говори за миналото, особено за неговия чича, който тъй нечовъшки се отнесъл към родителите му и него.

Една вечер, по обичай, тоя младеш човък четял онова място от евангелието, въ което се описва гонението на Христа от фарисеите. Домъчало му, за гдето Господь прекарал земния Си живот въ такава беда, и казал въ себе си: „Господи, дойди при мене и аз ще ти дам всичко, всичко, дори и себе си“. И изведнъж чул от някъде отговор: „Ще дойда“.

Трогнат от тоя глас, младежа прибягнал веднага до дома си, където наредил да се приготви богата трапеза за скъп гост. Разправил всичко и на шура си, който го уверявал, че е въ измама. При все това, младежа приготвил богатата трапеза и чакал да пристигне скъп гост. Но, той не идвал. Нещипала люта зима. Наближили и светлите Рождественски празници. Са самия празник, надолзи всички бедни хора и насядали на богатата трапеза. Но, скъпия гост все так не идвал. Домакинът се изпорил да чака. Търпението му било изчерпано. Тогава той поканил лсички да се помолят Богу и да веднатъ на трапезата. Изпъли „Отче Наш“, „Христосъ рождается, славити! Христосъ съ небес, сръците! Христосъ на земя...“ Въ този момент се чули тежки стъпки и вратата се отворила от само себе си. Пред гостите застанал твърде

старъ човък, съ бедно облекло и съ запалена свещъ въ ръка, чиято светлина огряла лицата на всички, както и раната, що зъяла на ръката му. Като видял това, домакинът извикал: „Господи, это всичко това е приготвено въ твое име. Приими го. Ала ти няма да вкусиш от трапезата, защото съм зъл и грешен човък“. И паднал, та му се поклонил. Сжщото направил и шура му, казвайки: „Христосъ е посреда нас“, а присъстващите отговорили: „Е и ще бъде“.

Въ този момент, обаче, свещта изгаснала и блъта като снъг ръка изчезнала. Този старец не бил никой друг, освен чичото на домакиня. Прополил богатството, което придобил по незаконен начин, като ограбил дори и своя племенник — сирак, той се разкал за сторения грехъ и тръгнал да го търси, за да поиска от него прощане. Залутанъ въ гората, премръз-

нал от студъ, той чул гласъ: „Иди, стопан се и седни на мястото, приготвено за мене“. Една невидима сила го повела към дома на неговия племенник и го представила като скъп гост.

Зарадва се твърде много домакинът, простил на своя чича и го приел у себе си, като свой роден баша, казвайки: „Тебъ изпрати тук Господь, който ми е заповядал: ако неприятелъ ти е гладен, нахрани го; ако е жеден, напои го“. Седни сега тук на това почетно място. Ежъ и пий въ името на Господа и остана да живееш при мене до своята смърт“.

Така завършва посланието на Негово Преосвещенство Епископа Ириней. Както се вижда, евангелският истини той преплита въ една фигуративна мисъл, която не е без значение за насъ. Това ще видимъ идущия път.

Архим. Иннокентий

СЪЮЗЕНЪ ЖИВОТЪ.

Стоянъ Стелевъ — учителъ.

Образцово пастирско служение.

Първонъ дирете Царството Божие и всичко друго ще Ви се даде.

— Бъдете съвършени, като Вашия Отецъ.

— Въра безъ дѣла е мъртва.

— По дѣлата Ви ще Ви познаятъ, че имате любовъ помежду си...

Това сж Божествените дидактически правила, които Спасителят и Учителъ на свѣта изрече предъ своите ученици-апостоли и които правила Той завеща за строго изпълнение отъ духовните пастори на Христовата църква. Това сж Божествените принципи на живота Христовъ въра, образувачи критерията, по който преценяваме пастирското служение на патриарси, епископи, монаси, свещеници и мирски върующа.

Божиятъ Синъ слезе на земята и живъ, като обикновенъ човъкъ, не само да възвести съ слово, тия възвишени нравствени принципи, тая „Воля на Отца ми“, но главно и единствено — да покаже съ личния Си животъ, съ човъшкия Си примѣръ, че тия принципи могат да се приложатъ на земята съ обикновената човъшка физическа и духовна сила, че хората могат да станатъ и чисти, и съвършени, ако се въздържатъ отъ чиста и дълбока въра. Затова свършвайки своята жизнена мисия на земята и раздѣляйки се отъ близките Си ученици, Христосъ можа да имъ каже заключителниятъ Си думи: „Азъ Ви дадохъ примѣръ“, т. е. подражайте Ми и... тогава ще наследите царството небесно и „ще Ви прибера при Себе Си“.

Божественниятъ Учителъ и Промислител на свѣта знаеше, че тоя „свѣтъ“ отъ Адамовци, изгонени отъ рая, заради изкушението по материалните грижи и радости, „има очи, а не вижда, има уши, а не чува“, защото цѣлъ животъ се рови въ зе-

мята, като червея. И затова, нему трѣбваше да се дадатъ живи примѣри.

И Христосъ завеща на учениците Си методика, като имъ остави и образцово разработени лекции — Своите художествени, лесно разбираеми, затрогващи и едновременно възвишени нравствено-философски притчи. Тѣ станаха евангелие на свѣта.

Но Христосъ, който знаеше, че тоя свѣтъ не въраше, лесно забравяше, убиваше и ще убива още прощитъ — Божиятъ пратеници на любовта и братството, даде и примѣръ съ живота Си, като излъзе на жива проповѣдъ срещу неврѣнето, безправиято, лицемериято и фарисейскитъ похвати. Съ Своите страдания и кръстна смъртъ, Той научи всички да се жертвуватъ заради истината. Неговата безпощадна критика на книжничите и фарисеите, които изпълняваха буквата на закона, а изпояждаха домовете на вдовиците, ще остане паметна въ историята на човѣчеството.

Да, Христосъ ни научи да пазимъ Словата Му, да се боримъ противъ неправдите въ живота и да се жертвуваме дори за истината. Въ изпълнение на тоя свещенъ завѣтъ, Той ни обеща своето царство.

Първите християни добре разбираха и отлично изпълняваха Словото Божие. Тѣ съ кръвта си запечатаха своята горѣща въра, а примѣрътъ имъ остана безпощаденъ въ историята на човѣчеството. Поради това, християнството можа да се утвърди и разпространи по цѣлия свѣтъ. Житията на светните свидетелствуватъ, че проповѣдта и живота на тия християни не сж били така суетни и безплодни, както нашите днесъ.

Но, дойдоха духовници, които срещу пари, продаваха опрощение на грѣховете и даваха благословение Божие. Дойде византизмътъ, съ своето префинено религиозно лицемерие. Възкръсна и езическия материалистиченъ духъ, който сложи

своя тежкия печатъ върху всички ни. Духовенството изгуби авторитета си. Църквата престана да се посещава. Мнозина почнаха да теоритизиратъ, че човѣшкия животъ се определя отъ „материалните условия“, че грижата за насъщния и борбата за материално благоденствие сж „върховни цѣли“ на народите, па дори и на църквата.

И ето, някои духовни пастори започнаха да гледатъ на стадото си като на доходенъ имотъ и споредъ това — да го продаватъ, залагатъ, ругаятъ, да го водятъ на грабежи, братоубийствени класови и партийни борби, за да дойдеть до положението: „слушай, каквото те учи, но не постъпвай като него“.

Едно тежко наследство отъ византийското духовенство, съ което нашата църква и народъ още не могат да се справятъ.

Уви! Днесъ тоя укоръ къмъ свещенослужителите е станалъ трикѣненъ и даже съ него се оправдаватъ нехайни, недостойни и пакостни хора, обличени дори и въ расо. А тѣ сж служители не на Христа, а на злото и човѣшките страсти.

(Следва края).

Образователниятъ цензъ на свещеника.

Бѣше време, когато за свещеници се ржкополагаха лица безъ необходимото образование, понеже църквата не разполагаше съ духовно учебни институти, които да подготвятъ нейния клиръ. Фактътъ, обаче, че нашата църква, скоро следъ освобождението направи възможно съществуването на такива училища, показва, че тя е съзнавала голѣмата нужда отъ образовани клирици.

Петро-Павловската семинария и Самоковското богослов. училища бѣха първите институти, дѣто се преподаваха богословската наука и дѣто се подготвяха клирици за църквата.

Нуждата да се разшири кръга на преподаванитъ дисциплини застави Св. Синодъ да нареди програмата на духовната семинария по типа на руските, като засили и общообразователниятъ предметъ.

Не можеше да бъде иначе, защото отъ всѣкого се съзнаваше, че духовниятъ пастиръ трѣбва да разполага съ по-голямъ складъ отъ познания, за да бъде въ положението да задоволява духовните нужди на пакомятъ си.

Дейността на пастира не се ограничава само въ църква и въ извършване на требите.

Нему престои тежка задача да бжде културъ трегеръ на своето пство, да бжде броня на неговата въра и да отбрънява мъжествено атаките на враговете.

Той трѣбва да стои по-високо отъ умственния уровень на всѣкого отъ своето пство, ако иска да бжде действителенъ водачъ и неговъ представителъ.

Ако това бѣше потребно преди години, днесъ е повече отъ необходимо, пастирътъ да бжде въ всѣко

посоветувахъ другъ път да не правятъ подобно нѣщо.

Следъ това ме сполѣте и друга бѣда. Семинарски инспекторъ, отецъ Нектарий, следъ мене дошелъ въ академията при ректорътъ, гдето бѣше и самия инспекторъ, заедно съ нѣкон отъ професорите, съ жалба срещу моето вмѣшательство въ всѣко нѣщо, що се отнася до българските ученици.

Вечерта, подиръ дежурнитъ, въ 10 часа, повика ме академически инспекторъ и се обърна къмъ мене съ следния въпросъ:

— „Отецъ Нафанаилъ! Что ти за човѣкъ? Политикъ-и-къ, политикъ! дипломатъ-а-а-тъ, дипломатъ! Сказжете, по жалуйста, что ти за човѣкъ?“

— „И я човѣкъ, какъ все люди, му отвърнахъ“.

— „Нетъ, нетъ, скажи, пожалуйста, что ти за човѣкъ?“ Политикъ, политикъ дипломатъ, дипломатъ!“

На третото сжщо запитване, отговорихъ му: „Я Македонский болгаринъ, славянинъ, Атонско-Зографски монахъ, студентъ Киевскій духовной академій, больше ничего не знаю“.

Моятъ инспекторъ блаженнопочиващия архимандритъ Феофанъ (Богъ да го прости!) ми запъ друга псень; той ми каза: мы напишемъ въ Петербургъ, въ духовно-учебное управление, что бы позволено намъ было изслѣдовать васъ, что вы за човѣкъ“.

— „Напишите“, завършихъ азъ. Отъ тамъ си дойдохъ въ стаята и се турихъ въ размислене като какво може да ми направятъ, и да ли не е по-добъръ азъ самъ да прѣдупредя и да пиша директору Александру Карасевскій (Богъ да прости!) съ когото бѣхъ въ писменни сношения за всичко, което се случи, безъ да скрия, или да притуря нѣщо.

На утрешниятъ день, понеделникъ, имаше поща за Петербургъ и азъ отправихъ писмо за добрийтъ Карасевскій, отъ когото следъ 10 дни получихъ отвѣтъ съ: „будьте спокойны“ Съ тоя отвѣтъ азъ се умирехъ и се прѣдадохъ на обикновените си занятия и разширихъ дѣятелността си по нашитъ народни работи.

Така кореспонденцията ми отъ Киевъ азе по обширенъ обемъ. Азъ водяхъ такъва не само съ народолюбивитъ българи отъ турско, а и съ ония, които живѣха въ прѣдѣлитъ руски, както и съ руските правителствени мѣста. Отъ началото на 1849 година до 1851 година, всичките спорни въпроси на патриаршията съ българския народъ и епархиалните архиепископи, които се печатаха въ „Цариградскі вѣстникъ“, азъ прѣвждахъ на руски и ги изпращахъ въ Петербургъ, на бившия тогава императорски канцлеръ Графъ

Блудовъ, за императорската канцелария.

По това именно врѣме азъ поддържахъ и кореспонденцията си съ Бесарабските колонисти, особено съ Димитрия Панайотова, за което споменахъ и по горѣ. Тука отбѣлжамъ само, че колонисткиятъ управителъ Бутковъ бѣше недоволенъ отъ училищната патриотическа дѣятелност на Д. Панайотова, и почна да го прѣследва.

Въ сжщата 1848 година, на 20 ноември, като се върнахъ изъ Одеса, слѣдъ ваканционното врѣме, бидохъ ржкоположенъ въ диаконъ, а на 24 сжщиятъ мѣсець, въ иеромонахъ, отъ високопрѣосвещеннаго митрополита Киевскаго и Галицкаго Филарета.

Азъ всѣка лѣтна ваканция трѣбваше да отивамъ отъ академията въ Одеса, задълженъ отъ родолюбиваго дѣда Степана Димитриевича Тошкочанца, за да разсждаваме за народното ни добро.

отношение солидно екипиранъ, за да импонира съ знание, опитност и живото на интелигентъ.

Е добре, ако това е така, не мога да си обясня, защо нѣкои свещеници, свършили Бачковското и Черепишкото духовни училища, сж недоволни отъ решението на Св. Синодъ по тѣхното искане да бждатъ назначавани на градски енории?

Св. Синодъ не е отказалъ категорично, нѣкой държи строго за образователния цензъ на кандидата за градска енория.

Свещ. Митю Начевъ въ брой 6 на „Съветникъ“ става изразителъ на това недоволство, и въ недоумѣние, защо Св. Синодъ иска на такива свещеници изпитъ по семинар. програма, щомъ тѣ притежавали диплома?

Не е нужно да се спори много. Достатъчно е да изтъкнемъ, каква е била идеята у Св. Синодъ, когато е открилъ тия училища. Тя е била: да се подготвятъ лица за свещеници въ селата. Повече нищо. Съ огледъ на тая задача, Св. Синодъ е изработилъ и програмата имъ.

Да се искатъ отъ свършилите тѣзи училища мѣста въ градски енории не е забранено, но Св. Синодъ е въ правото си да изисква отъ тия кандидати образователенъ цензъ. Това е резонно. Не могатъ свършилите за основни учители да претендиратъ за прогимназиални и гимназиални учители, безъ нужния за това цензъ.

Независимо отъ това, за сега бѣлг. църква разпалага съ голѣмъ брой кандидати съ семинар. образование, много отъ които стоятъ безъ работа.

Па най-после, ако Черепишкото и Бачков. училища могатъ да ни дадатъ клиръ за градоветъ, защо ни сж духовнитѣ семинарии и духовната академия? Що се касае до желанието на нѣкои свещеници, свършили свещенич. училища, да продължатъ образованието си въ духовната академия, ще кажемъ: нищо по красиво и похаално отъ това.

Допълнителната матура по семинарната програма ще ги улесни въ голѣма степенъ при бждащата имъ работа като студенти.

Азъ мисля, че въ такъвъ случай ще бжде потребно да се изисква изпитъ и по класическите езици.

Голѣма пречка за студента Богословъ е непознанието на тия езици, поне въ кръга на семинар. курсъ. Ако за юриста е необходимъ латинския езикъ, за богослова сж още по-необходими класическите езици, които сж ключъ въ неговата научна работа.

И тѣй, семинарската учебна програма е нагласена съобразно нуждитѣ на пастиря, особено за градоветъ. Ако нѣкой отъ свещеницитѣ сж по-малкъ цензъ пожелае да заеме градска енория, нека се потруди и се подготви за допълнителния изпитъ, съгласно решението на Св. Синодъ отъ 11.VI 1925 г. Не трѣбва да протестираме заинтересованитѣ свещеници, а да погледнатъ на въпроса съ нужната сериозностъ и съзнание и тогава ще се убедятъ, че Св. Синодъ иска отъ тѣхъ изпита,

не съ цѣлъ да ги тормози и да умаляважазаването имъ, а да разшири кръгозора на тѣхните познания. Отъ това тѣ и тѣхното паство ще иматъ полза.

Колкото повече знания притежава свещеника, колкото е по-голѣмъ неговия умственъ багажъ, толкова по-съзнателно и плодотатно ще изпълни своя длгъ.

Младитѣ свещеници, които могатъ да се ползватъ отъ предметното решение на Св. Синодъ, вмѣсто да протестираме, нека се заематъ съ работа, която ще имъ даде въ резултатъ цензъ за свещеници въ градска енория.

На всички ни престои работа и само работа.

Диаконъ Борисъ п. Атанасовъ.

За свещеническото служение.

(Мисли отъ св. Иоанна Кронщадски изъ книгата му — *Моя во Христъ жизнь*).

„Колко висока личностъ е свещеникътъ! Постоянно разговаря съ Господа и постоянно отговаря на славата му Богъ. Каква да е треба или молитва е разговоръ съ Бога; всѣка треба, всѣка молитва е отговоръ на Господа...“

Какъ може свещеникътъ да не помни, че страститѣ сж низки, нечисти и че особено той не бива да ги допуща до сърдцата си, което всѣкога трѣбва да изпълва Единъ Исусъ Христосъ? Свещеникътъ е ангелъ, не човѣкъ; всичко житейско той трѣбва да изостави.

„Господи Исусе! Нека твоитѣ свещеници да се облекатъ въ правда, да помнятъ всѣкога висотата на своето звание, да не се заплитатъ въ мрежитѣ на свѣта и дявола, да бѣга отъ сърдцето имъ гримата на тоя вѣкъ, съблзънѣта къмъ богатства и други похоти“.

„Ти, свещениче, славословишъ Бога ведно съ ангелитѣ, като съставлявашъ едно общество, една църква, едно Божие семейство съ тѣхъ, поради благодатъта на Господа Исуса Христа. Ти си длъженъ и да живѣешъ ангелски — въ постоянно благодарстване надъ себе си и надъ душитѣ на твоитѣ духовни чедъ, които сж повѣрени въ твоя грижъ; ти непрестанно трѣбва да славословишъ Господа и да Му благодаритъ; ти трѣбва да се стремишъ къмъ святостъ; ти си длъженъ да живѣешъ въ постъ и въздържание, въ смиренномъдріе, подчинение и търпение. Нена Богъ помага да бжде така!“

„Иерей Божий! Вѣрвай отъ все сърдце, вѣрвай всѣкога въ благодатъта, дадена ти да се молишъ за хората, дадена ти отъ Бога. Да не бжде напразно въ тебе тоя великъ даръ, чрезъ който можешъ да спасишъ много души. На твоитѣ молитви за хората, ще отговори скоро Владиката и ще се омилистави надъ тѣхъ, както е послушвалъ Мойсей,

Аарона, Самуила и Апостолитѣ. Изкупвай всѣки молитвенъ часъ — въ църква, когато извършвашъ богослужение или тайнство, по домове — когато извършвашъ тайнства, молитвословия и молебни; всѣкжде и всѣкога не забравяй спасението на хората, и ще придобиешъ велика благодатъ Божия“.

Събралъ и превелъ Х. Ф.

Вмѣсто отговоръ.

Мнозина свещеници ми се оплакватъ, че положението имъ отъ день на день става все по-лошо и по-тягостно. Всѣки день почти получавамъ писма, които ми носятъ тжгата на енорийския свещеникъ, изпадналъ въ нѣкои крайща на отечеството ни до просешка тояга. А нѣкои отъ тѣхъ дори сж потопени въ сълзи и дишатъ неприязнь, ропотъ и отчаяние.

Днесъ получихъ едно такова писмо, което ме затрогна така силно и чувствително, че решихъ да направя нѣколко извадки отъ него за сведение на ония, които чакъ въ т. 12 отъ дневния си редъ сж поставили въпроса за материалното положение на свещеника и то свързано съ неговитѣ „служебни обязанности“.

„Младъ и интелигентенъ свещеникъ съмъ. Преди три години поехъ върху себе си високото служение на пастирското звание. Най-свежи чувства и благородни пориви изпълватъ цялото ми същество. Искамъ, братко, да работя, да живѣя, да просвѣщавамъ, да благотворя, да увеличавамъ своитѣ познания, съ една речъ — да изпълня достойно и съвестно своя длгъ, да запазя авторитета на църквата, да се издигна между християнитѣ си, да стана тѣхъ духовенъ вождъ, да ме обичатъ, да ги уважавамъ, да се проявя като истински пастирь, а не като наемникъ и еснафъ. Ти самъ виждашъ, какви чувства ме възбуждатъ и къмъ какви благородни цѣли се стремя.“

Уви, всичко това е само миражи на моята идеалистично настроена душа, които всѣки денъ се разбиватъ въ твърдостъта на грозната действителностъ, срещу която искамъ да се боря, но чувствавамъ своята слабостъ и немошъ.

„Само следъ три години, азъ почувствувахъ онова разочарование, което убива всички свѣти чувства и застава човѣка или безпомощно да отпусне ръце, или да стане негодѣй и то просвѣтенъ негодѣй.“

Енорията ми е въ единъ провинциаленъ градъ, жителитѣ

на който нагледъ сж религиозни, но вънъ отъ църквата сж най-отвратителни съ своето пиянство, лажъ, измами, безнравственъ животъ и какво ли не още, които пороци сж ги направили не човѣци, а звероветѣ единъ къмъ другъ. Заболя жена ми, следъ като доби първо дете. Следъ 2 годишно тежко боледуване, тя склони очи. При мене сж старъ и неджгавъ баща, изгубилъ три сина на бойното поле. Майка ми лежи отъ 5 години на легло. Дветѣ ми сестри сжко сж при мене. Едната отъ тяхъ е вдовица съ 3 дребни деца. На моя грѣбъ сж всички, защото сме хора бедни и безъ всякакви имотъ. Що имаме, похарчихъ по училище. Длъженъ съмъ сега да ги издѣржамъ.

Но, материалнитѣ средства сж крайно оскѣдни. Боря се съ немотията си. Търся да си създамъ и външна работа, защото гладътъ е лошъ съветникъ. Отъ друга страна, като енорийски свещеникъ, азъ трѣбва да изпълня и длгъ си: наврѣме да удовлетворявамъ религиознитѣ нужди на християнитѣ си, да служа, да проповѣдамъ, да ръководя прав. братство, да подкрепямъ ученич. християнско дружество, да прѣскамъ просвѣта среди енорийшитѣ си, чийто морални устои сж разклатени, да подпомагамъ бѣднитѣ, които не сж малко въ града ни, да посещавамъ свещеническите събрания, да купувамъ книги, вестници и списания, чрезъ които да обогатявамъ познанията си, да се грижа за тежкото си семейство, да слушамъ хули, нарекания и неприятни думи, защото съмъ младъ вдовецъ, ако и духовно лице.

Главата ми се вие и замаява. Поставенъ съмъ на кръстопятъ — да изпълня длгъ си, като презра всичко друго, или да падна подъ ударитѣ на неизпълненъ длгъ, като стана дребнавъ, еснафъ и безъ авторитетъ църковенъ служителъ.

Да не мислишъ, че азъ ще се откажъ! Не! Ще се боря, докато сили дѣржамъ. Ще вървя напредъ, докато здравето помага. Ще воювамъ съ себе си, т. е. съ длгъ си къмъ семейството и тоя къмъ обществото и църквата.

Въ тоя моментъ страшна буря е въ душата ми. Мечта-

Нека тука припомнимъ, какво стана съ Новаковича, който отиде въ Петербургъ съ специална мисия.

Азъ се срещнахъ съ него на ново презъ 1850 година.

Въ 1850 година, като бѣхъ презъ ваканцията въ Кишиневъ, въ Зографски Киприяновски манастирь, бързахъ, презъ Одеса, да се върна въ Киевъ. Въ Одеса узнахъ, че Ковачевичъ оставилъ вече Петербургъ и пристигналъ въ Киевъ. Азъ незабавно тръгнахъ на пощови кола за да го найда, или въ Киевъ, или пъкъ на пътя да го срѣсна. И наистина. На една станция, близо до градъ Василковъ, азъ замръзнахъ; при това и пощовитѣ коне бидейки въ развѣздъ, останахъ тамъ да ношувамъ и да чакамъ да се върнатъ конетѣ. Тука като бѣхъ си полегналъ на една дъсчена лавочка, за да задрема малко, чухъ, че дойде вънка единъ файтонъ, едно момче влѣзна вътрѣ по темнина и запита по сръбски:

„Кудъ е писаръ да коне приготви“.

— До гдѣто запалятъ свѣщца, попитахъ момчето: на кой е дошао, момче, и отъ кудъ? Момчето ми отговори: „грѣчкий архимандритъ изъ Петрограда“.

— Да не е архимандритъ Ковачевичъ?

„Есть, Богъ ме“.

Казахъ му: „изиди и кажи му, да е оудъ Натанайлъ“. Азъ излѣзнахъ следъ момчето.

Като слѣзна Ковачевичъ отъ файтонътъ и като братолобезно се поздравихме, влѣзохме въ пощовата стая да чакаме конетѣ, между това — да позакусиме и да се пораспитаемъ по предприетата работа. Онъ имаше съ себе си разни съфисти и питейни пжтни припаси, и азъ тоже, та сѣднахме да си закуσαμε и да си се разговориме: какъ е стигналъ въ Петербургъ, какъ е билъ приетъ въ царскитѣ палати отъ Императора и императрицата, гдѣ е живѣлъ тамъ,

какъ е изобщо прѣкаралъ и пр. до гдѣто дойдохме най-сетнѣ, до предметъ. Азъ го попитахъ да ли е извършилъ нѣщо по това, което проектирахме. Той ми отговори: „Све оно, кое смо имали да просимо, то е учинено“. Казахъ му: Молимъ, отецъ Архимандритъ, ми е желателно да зная, именно що е свършено отъ нашитѣ прѣдположения?

Па, брате, я вамъ кажу, да све оно, кое смо съ нама полагае и збориле, е лено учинено“.

И така, Ковачевичъ мой като ме нахрани съ думитѣ: „все учинено“, го попитахъ: Сега какво е вашето намѣрение? Мое намѣрение, каза ми, е да идемъ въ Одесу кодъ прѣосвещеннаго Иннокентія, а отъ онде у Букурещъ да се видю съ Господара Милоша Обреновича, а изъ Букурещъ — у Цариградъ. На това азъ добавихъ: „Моето мнение е, въ Одесу като се повидите съ прѣосвещеннаго Иннокентія, отъ тамо да

си отидете право въ манастиря, отъ гдѣто сте тръгнали за въ Россія, и да покажете на братството ви що сте свършили въ Россія, а послѣ да слѣзнете въ Цариградъ“.

Като видѣхъ лѣжливитѣ зовобикаки на Ковачевича, сѣднахъ и набърже написахъ кратко на дѣда С. Д. Тошковица, че се срещнахъ съ Ковачевича и че отъ всички съ него разговори видохъ, че нищо не е извършилъ и че както и да ги увѣрива, да го невърватъ. Писмото прѣдадохъ на отправляющий се съ правителственитѣ щафети въ Одесу, за да може дѣдо Тошковицъ да го приеме преди да се види съ Ковачевича.

Ковачевичъ въ Одесу се видѣлъ съ Прѣосвещеннаго Иннокентія, който му подарилъ едно пълно архиерейско облачение и се отправилъ въ Букурещъ, къмъ княза Милоша, а отъ тамъ въ Цариградъ. Видѣхме, че Ковачевичъ се врати

яхъ за сили и бодростъ, а се чувстувамъ задущенъ. Очаквахъ подкрепа и насърчение, останяхъ съ празни надежди. Сърцето ми тупти безъ спиръ, поради несправдливостъ въ живота. Душата ми се вълнува отъ скрити, потайни чувства на мъст и озлобление. Погледътъ ми блуждае, замъгленъ отъ резкото противоречие между идеала и печалната действителностъ въ живота.

Съобщихъ своята тѣжа на мои събратя. Тѣ ми се измѣнаха, че съмъ билъ до болезненостъ идеалистъ и наивенъ като дете. Плакахъ се на близки приятели. Тѣ почнаха да странятъ отъ мене. Отидохъ при своя архиепископъ. Казахъ и нему болката и смущението си. Той остана глухъ на стенанията ми. Потърсихъ сетни сили въ себе си, намирехъ ги подкосени. Обърнахъ се съ молитва къмъ Бога. Плакахъ, ридяхъ предъ Него. Молихъ Го да ме подкрепи, да ме вдъхнови, да ме избави отъ малодушие. Получихъ свѣтлина. Богъ ме чу. „Носи своя кръстъ на страдания, бждин бодъръ и смѣлъ“. Но какъ?

Разбрахъ служението си. По чувствувахъ вътрѣшна сила. Окуражихъ се. Почнахъ усърдно да се моля. Но противоречието въ живота все още ме смущава. Дали ще изтѣря?... Само оня, който е съ кораво сърдце, лишено отъ чувства на състрадание и милостъ, не ще се трогне отъ тая искренна изповедъ. Погледнете този младъ още свещеникъ.

Какви настроения и чувства обладава, къмъ какво се стреми, каква е неговата болка и отъ що страда, за да разберете, че той не е самъ. Мнозина сж като него. По всички краища на България, той има братя не по кръвъ, а по страдания и разбити мечти. Денонощно тѣ се борятъ съ себе си, да заглушатъ желанията на своето тѣло, нуждитъ на живота, противоречието между думитъ и дѣлата, за да дадатъ воля и просторъ на своята измъчена душа, да я окрилятъ, чрезъ молитва къмъ Бога, съ единичката само цѣль — изранени, измъчени, гладни, смутени, отритнати и изостазени, да изпълнятъ своя дългъ.

Не сж ли тѣ достойни за най-висока почитъ и уважение? Не сме ли длъжни да имъ се притичемъ на помощъ? Престъпление ли ще извършимъ, ако стоплимъ тѣхната душа, ако подладимъ живота имъ, ако ги подкрепимъ и утѣшимъ поне?

Нека си отговорятъ ония, които постоянно натякаватъ, че свещеницитъ само плачатъ и искатъ, които ограждатъ себе си въ доволство и удобства, които гледатъ съ недовѣ-

рие къмъ насъ и които се дѣлятъ и криятъ отъ насъ.

Българскиятъ свещеникъ е герой. Но жалко е, че неговия героизмъ не се подхранва, а хаби. Той е съзнателенъ и честолюбивъ, но безъ основание го обижатъ и клеветятъ. Той е доблестенъ и откровенъ, но е изоставенъ и пренебрегнатъ. Той се въодушевява отъ най-святи чувства, но други го развращаватъ и подлъгаватъ.

Но идва деня, когато мрака ще отстъпи на свѣтлината. Енорийскиятъ свещеникъ не се плаши вече отъ превратноститъ на живота. Въ своята самотностъ и единение съ другаритъ си по сждба, той търси сили за по-свѣтла бждинна.

свещ. К. Кожухаровъ

За правилата и отговорноститъ въ църквата.

Въ издаденитъ съ благословението на Св. Синодъ правила на праславната Църква се говори, че последнитъ сж като положителенъ законъ и основа на самия църковенъ животъ. И като така, всѣкога църковнитъ правила сж имали и иматъ безусловно ржководно значение и сила за всички членове на Църквата.

Това е наистина така на книга. Обаче, въ дѣйствителностъ църковнитъ правила нѣматъ значение и не се изпълняватъ тѣкмо отъ ония, които ржководятъ Църквата. Като че ли за тѣхъ тѣ нѣматъ сила и валидность. Църковнитъ правила и канони иматъ значение и сж въ сила само, като че ли, за нисшитъ клирици, когато последнитъ има споредъ тѣхъ да се сждатъ, или да бждатъ теглени подъ отговорностъ.

Че, наистина, това е така, показватъ, между другото, и порякнитъ въ висшето управление на Църквата, противоканоничнитъ действия и безакония, които се допушатъ тамъ, безъ огледъ на чувство на отговорностъ, което трѣбва да сжествува.

„Християнски Съветникъ“ не веднажъ изнесе редъ факти на безакония и нередовности, вършени отъ висши чиновници при Св. Синодъ. Особено читателитъ на вестника си спомнятъ, колко пжти се писа въ него по въпроса за анкетиране дѣлата на Дирекцията по църковнитъ доставки въ Св. Синодъ. Около тая анкета, поискана ужъ и отъ самия Директоръ г. А. Стояновъ, се вдигна доста голѣмъ шумъ въ печата. Но тя не се състоя, въпрѣки готовността на редакцията на в. „Християнски Съветникъ“ да я приеме и да поддържа до край обвиненията си.

Така сжщо и единъ отъ нашитъ най-стари архиепископи, ползующъ се съ голѣмо уважение и авторитетъ въ средъ всички духовни и свѣтски кръгове, бѣше принуденъ да излѣзе въ печата и да изнесе редъ нередовности, вършени отъ чиновници при Св. Синодъ, като упоменаваше между друго, че единъ отъ тѣхъ е билъ и неотчетенъ съ една значителна парична сума. Въ послѣдствие, обаче, финансова ревизия констати-

рала, че тая липса на парични суми се дължи на забързаностъ въ смѣткитъ на Б. К. О., чийто шефъ, о. Протодакъ М. Цѣтковъ, изпълнявайки едновременно нѣколко платени длъжности, освѣнъ тая на Св. Синодъ, нѣма физическа възможностъ да приведе въ редъ смѣткитъ въ своето отдѣление.

Ние не знаемъ, дали подобни възможности могатъ да бждатъ допустнати въ друго нѣкое държавно учреждение, безъ да бждатъ наказани виновницитъ за това! Фактъ е, обаче, че и по настоящемъ Б. К. О. при Св. Синодъ се намира въ неизправно положение и редъ, поради което страдатъ интереситъ на всички духовни лица и учреждения, които иматъ работа съ него.

Изглежда, че въ туй отношение и Архиепископскиятъ съборъ не е направилъ нѣщо и не е взелъ мѣрки спрямо всички провинени чиновници, за които единъ нашъ професоръ, духовникъ, бѣше писалъ отворено писмо до Св. Синодъ и упоменаваше, че ако заговори, мнозина отъ неговитъ чиновници ще отидатъ въ затвора.

Дано да не се лъжемъ въ предположенията си, по отношение рѣшенията на Архиепископския съборъ, спрямо неизправнитъ и провинени чиновници, защото поне Архиепископътъ, които се свикаха на съборъ по редъ жизнени за Църквата въпроси, би трѣбвало повече отъ асѣки другъ да мислятъ за тия допустнати нередовности и произволи отъ чиновници при Св. Синодъ, защото тѣ сж висшитъ представители на Църквата и сж поставени да пазятъ честта и доброто име на църковнитъ ни институти. Въ противенъ случай, обществото съ право ще счита, че и тѣ сж отговорни, и тѣ носятъ отговорности по неуредицитъ и лошото положение на Църквата.

Ние ще чакаме резултатитъ по рѣшенията на Архиепископския съборъ и допълнително ще се повърнемъ, ако стане нужда, на въпроса по правилата и отговорноститъ въ нашата Църква.

Никаноръ.

Интересно е.

„Ц. В.“ въ брой 41 отъ 10 Декември мин. 1927 год. посвещана узодна статия за „Архиепископския Съборъ“. Въ сжщия брой — отдѣлъ „Църковна и обществена лѣтопись“ се съобщава малко по-подробно кои отъ Високосвещенитъ Митрополити и Епископи сж взели участие въ събора, като е помѣстенъ и дневния му редъ. Отъ последния проличава, че сж засѣдени най-жизненитъ въпроси, които интересуватъ всички ни и чакатъ своето разрешение за благо на народната ни църква. Такова е убеждението и на свещенството.

Макаръ и да отбѣгвамъ да чета ежедневнитъ вестници, които достигатъ до нашия затѣнтанъ край, напоследъкъ охотно почнахъ да ги търся и то съ единичката цѣль — да следя рѣшенията на Архиепископския съборъ. И дѣйствително, тукъ-таме се съобщаваха по нѣщо, на което

азъ, нека си призная, недовѣрчиво, гледахъ. Защото съмъ убеденъ, че тия ежедневници не винаги вѣрно предаватъ своитъ информации и защото предполагамъ, че последния брой на Синаодалния органъ „Ц. В.“ ще изнесе тия рѣшения.

Обаче, твърде наивно съмъ вѣрвалъ въ това. Предъ мене е двойния бр. 42—43 отъ 17 Декември. Разгрѣщамъ страницитъ му. Но, нито редъ, нито дума. Какъ, защо? Отговоръ не можахъ да ти дамъ. Ето вече 22 дена, откакъ събора заседава и се разглеждатъ най-жизненитъ за църквата въпроси, а „Ц. В.“ нищо не съобщава за тѣхното разрешение. Чета приветственитъ телеграми отъ и до Събора. Не считамъ, че това е излишно. Но не мога да си обясня защо не се споменава нито дума за събора и неговитъ рѣшения. Да не би пъкъ това да стане, следъ като съборътъ се закрие? Ако предположението ми е вѣрно, каква нужда е наложила това и съ какво може да се оправдае подобно едно мълчание отъ страна на Синаодалния органъ?

Тоя фактъ е твърде симптоматиченъ и крайно интересенъ. Той ми прави тягостно впечатление. Изглежда, че архиепископътъ не желаятъ да даватъ гласностъ на своитъ рѣшения, да не би нѣкои предварително да ги подложатъ на критика. Тия, обаче, съображения могатъ да бждатъ оправдателни за всѣка друга организация или институтъ, но не и за архиепископътъ ни, които сж се събрали въ името на истината и свѣтлината.

Прави ми впечатление, че и съюзния ни органъ „П. Д.“ чакъ на 14-я денъ отъ откриването на събора, писа нѣщо за неговитъ рѣшения. Но и то мина почти незабелязано. Не искамъ да виня никого. Но мисля, че енорийското свещенство трѣбва да знае хода на рѣшенията преди всички отъ „Ц. В.“ и „П. Д.“, че тогава отъ ежедневната преса. Иначе, ще се сложи у насъ убеждението, че църковитъ не ги зачита. А подобно отнасяне ще бжде само отъ вреда за църковния редъ и дисциплина, на които тѣ много трѣбва да се държи.

Дѣйствително, интересно е.

свещ. В.

Примеръ за подражание.

Бѣше есененъ слънчевъ денъ, когато въ с. Сѣново се показа примѣръ за подражание. Гледамъ, една моя добра енорияшка, баба Кляна Станчова, иде у дома ми да ме навести. Тя е стара, около шестдесетъ год. Добра, обаче, сждбата и нея незабравила да тласне по житейскитъ урѣи. Отъ ранни години костеливата ржка на смъртта покосява живота на младия ѝ съпругъ. Остана сама безчадна, безъ роднина, живѣе бурни времена. Обстоятелство, което преплъзва горчивата ѝ чаша. Въ тая върволица на горчила, тя е имала единствена упора — Бога. Най-после въ душата ѝ се съчетаха вѣра и дѣла. Гледайки, какъ днитъ летятъ, какъ хладния гробъ се приближава, тя издигна ви-

изъ Петербургъ безъ да извѣрши нѣщо отъ прѣдполагамитъ нѣща за Рилскиятъ манастиръ. Онъ се възползува само съ начинающия ся тогава иерархически нашъ съ Цариградската Патриаршия въпросъ. Въ Петербургъ обѣщано му биде да му съдѣйствува Императорското Правителство да стане, при Българската въ Цариградъ църква, владика. Императорскиятъ статсекретаръ Графъ Блудовъ, чрезъ Императорското Цариградско посолство, дори посѣвта Цариградскитъ Българе да поискатъ Ковачевича за такъвъ, а отъ друга страна, съ нѣколко подарки отъ страна на посолството, убѣди и патриаршията да съзволи, и Ковачевичъ се ржкоположи за архиепископъ (ако се не лъжа) съ титулъ: „Лаодакийскъ“, въ 1851 или 1852 година. Но въ 1854 година, въ време на Севастополската война, избѣгна изъ Цариградъ и прѣзъ Триестъ отиде въ Россія, гдѣто му се опре-

дѣли за мѣстожителството гр. Киевъ. Следъ сключването на мира и повръщането Милошево въ Сърбия на Княжескиятъ Тронъ, Ковачевичъ си отиде въ Сърбия, гдѣто следъ нѣколко години, както казваха, умрѣ въ манастирътъ „Свѣтаго Манасія“.

Следъ Ковачевича, въ началото на 1857 година, при Българската въ Цариградъ църква бѣше владика „Прпосвещенъ Григорий“, отъ Котелъ, роднина на Стефана Вугуриди. Прпосвещенъ Григорий при посрѣдството на Вугуриди, се ржкоположи за тази сжщата църква, но наскоро, подъ видъ да събира милостиня за църквата, замина за Влашко и остана въ градъ Бузеу гдѣто и умрѣ, около 1860—1861 година.

Слѣдъ него, въ 1857 година, за владика при Българската църква се ржкоположи преосвещенъ Иларионъ Михаилоски отъ Елена, съ титулъ „Макариополски“, бившии после Тарновски.

Въ 1851 година, следъ свършване на академическия учебенъ курсъ, подадохъ курсово съчинение, съ заглавие: „О томъ, что Болгарский Архиепископъ въ древнѣ времена не зависѣлъ ни отъ Римскаго, ни отъ Константинопольскаго Патриарховъ“.

Въ мѣсецъ Септември, сжщата година, пратихъ прошение въ Св. Синодъ, за да ми позволи да посѣтя Москва и С. Петербургъ и да се опозная лично съ ученитъ сословия, духовно и мирско. Разрѣшеніе за това получихъ въ последнитъ числа на мѣсецъ Декември. На 20 януарий 1852 година, отправихъ се за Москва, гдѣто, на 26 число сжщиятъ мѣсецъ пристигнахъ и се явихъ покойному митрополиту Филарету, който ме прие много благосклонно и ми опредѣли квартира въ Високо Петровский манастиръ, въ статитъ на Ректора отъ Витанската семинария.

Тука Негово Прпосвещенство продължи да ме разпитува за В. Прѣ-

освещенство Киевский митрополитъ и за началницитъ и наставницитъ отъ академията Киевска, и като му отговорихъ що слѣдуваше, онъ обѣрна своитъ въпроси за въ Турско; за восточната църква, за духовенството и църковната иерархия. Азъ подробно му описахъ положението на Българитъ подъ патриаршескитъ архиепископи. Онъ, най-подиръ заключи: „но да имѣтъ терпение, и ихъ нелзя много обвинять, потому что и они находятся подъ невѣрнимъ турецкимъ владычествомъ“.

Слѣдва.

Печатница и Хромофотография
„Просвѣщение“
на П. Зенгиновъ — Варна.
Порчка № 740.

соко знамето Христово (символът на духовен живот) надъ всичко земно и суетно. Пожела: да сториш помен за покойния си съпруг, а заедно с това да даде и милостиня от дрехите си. Въ този момент тя не забрави и Св. Майка (църквата), която често посещаваше и която я подкрепяла въ дни на дълбока тъга и навъвала утѣха въ мрачната и душевна гредина. „Подарявамъ една низа около шестнадесетъ декара“, каза тя и заради. Сълзи рукохъ изъ страдалческитѣ и очи. Плака тя горката. Но какъ да не плаче? Сждбата жестоко се излѣла надъ нея още отъ рани години. Загнана въ дълбокъ трауръ за изгубено щастие, живѣе горчиви дни. Напразно бѣха утѣшителнитѣ ѝ думи. Тя заради още по-силно. Даде воля на сълзитѣ си. Тѣ се заредиха по старческитѣ ѝ бузи. Най-после я убодрихъ съ свѣтло очакване за утрѣшния денъ, въ който ще се отслужва панихида за покойния ѝ съпругъ и млѣкна. Съмна се. Бѣше Света Недѣля. Отслужки се съв. литургия при стечение на много богомолци, едни отъ които дойдоха да се помолятъ за починалия другаръ на баба Кжна. Камбаната зазвъни погребално. Хоругвитѣ се наредиха около сложената трапеза. Започна се отслужването на панихидата, презъ време, на която произнесохъ благодарствено слово.

Баба Кжна на ново заради. Разтрепера се. Поднесе ѝ се столъ и седна. И въ този моментъ тя е заобиколена само отъ чужди хора. Въ храма се сътвори всичко. Камбаната продължава своята отиѣрена пѣсень. Цѣлния народъ, начело съ хоругитѣ и мое смирение образувахме шествие. Вървимъ ний всички за въ дома на благодетелката, където имаше сложена трапеза да манифестираме благодарността ѝ. Туку се извърши водо-осъщение и трисай: Произнесохъ втори пътъ слово, на темъ: „Събирате богатство горе на небето“. Старицата отблагодари съ сълзи на очи за всичко сторено отъ наша страна. До колко тѣзи наши скромни слова и церемонии сж въздействували, се вижда отъ следното: На скоро следъ това дойде Кириарха на Епархията Негово Високопреосвѣщенство Св. Д. и Червенски Митрополитъ Г. Г. Михайлъ, предъ когото въ приветствената си речъ я похвалихъ. И тя още сждата вечеръ обеща още шестнадесетъ декара нива на бѣднитѣ ученици.

Съ тѣзи дарения баба Кжна увекочени името си на земята между живитѣ въ селото ни и запечата съ огнени слова горе на небето.

Богъ да я благослови и дано примѣра ѝ послужи и на други за назидания.

свещ. Димо Агаповъ.

41, стр. 71—72).

Такава е картината, нарисувана въ Апостолскитѣ Постановления, относно църковното сждопроизводство. Ясно е, мислимъ, че външата структура на църковнитѣ процеси се свежда къмъ това, да се отбележатъ главнитѣ моменти, съставлящи основата на всѣко формално сждопроизводство, а именно: приемане, обвинение, изследване личнитѣ качества и поведение на обвиняемия, обвинителя и свидѣтелитѣ, изслушванки странитѣ и свидѣтелскитѣ показания и произнасяне осждждането. Тази, обаче, примитивна обрядност, набебезана отъ Апостолскитѣ Постановления, въ случай на признание и искрено разкаяние отъ подсждимия, пада. Основното рководно начало, главната идея, одухотворяваща цѣлия църковенъ процесъ—това е дълбокото проникване на пастирствуване, грижа и помощъ надъ подсждимия. Не се дължи на процесоналнитѣ формалности. Дългътъ на пастирския е да потърси, запази и спаси заблудилата се овца отъ неговото стадо. Въобще въ Апостолскитѣ Постановления сж указани само външнитѣ приеми на сждопроизводство, безъ които не е възможно пастирско попечение надъ съгрѣшившия членъ на църквата.

(следва)

За богослужебния езикъ.

Отъ в. Миръ е препечатана въ бр. 21 на в. „Епарх. Вести“, органъ на Св. Търновска Митрополия, статията на Проф. Романски — „Езикътъ на българската църква“, съ която той се обявява противъ превода на всички църковни книги, а иска да се въведе старобългарскитѣ езикъ, за да не губятъ молитвитѣ и пѣснопѣнията своята сила. Това е въ кратце съдържанието на тази статия.

Не ми е по силитѣ да се боря съ единъ професоръ, нито пъкъ желая да го обиждамъ и нападамъ. Обаче, ако душата и на менъ, бедния и забравенъ народенъ служителъ, чувствувъ, че има нѣщо въ статията, която не е съ разбиранята ми, че тя не отговаря на народнитѣ щения, мой дългъ е да се изкажа съ слабѣйтѣ си сили, като е далечъ отъ мене мисълта, че бихъ се изказалъ съ всички доводи, които не сж въ полза на г. професора. И поради това; азъ цѣля повече да отговоря съ една ясна убедителностъ, както немчу, така сждо и на всички мислящи като него, и да ги предупредя, че тѣхното разбиране не е оправдателно и най-правилно въ случая.

Вѣрата е едно невидимо единение съ Бога. Всичко, що чувствувъ душата въ този невидимъ полѣтъ, трѣбва да се изрази съ чувства, а чувствата да се облекатъ съ думи и музика. Понеже вѣрата единствено издига човѣка къмъ святостъ и съвършенство, тя трѣбва да се облече въ такава видима форма, че да може на по-голямъ брой хора да въздействува и ги приведе въ познание на истината.

Затова Богъ много пъти е говорилъ, чрезъ св. пророци, на избрания еврейски народъ на разбранъ говоримъ езикъ, за да разбере волята Му за дължността на всѣки къмъ Бога и ближния. Да, имало е съсловие въ народа, което държало въ невежество и робство. То бѣ се обявило само за формалността и обрядността. Обаче, св. прор. Исай, отъ името на Бога, имъ говорилъ: „Защо ми сж многото ваши жертви? Кой иска това отъ вашитѣ рѣце? А Спасителътъ ги изболничавалъ така: „Милостъ искамъ, а не жертви“.

Самъ Богъ се яви въ човѣшка плътъ, въ всичко подобенъ на човѣка, само безъ грѣхъ. Той не се яви въ нѣкакво привидение и страшилище, за да бжде разбранъ и приетъ отъ всички. Самъ осжди слѣпотата на самарянитѣ, както и тая на евреитѣ, защото първитѣ мислѣли, че Богъ живѣе само на планината Гаризимъ, а вторитѣ — въ Иерусалимъ. Христосъ имъ обясни, че Богъ живѣе навсѣкжде, защото е Духъ и Истина, и които така Го разбиратъ и така Му се покланятъ, сж

истински поклонници. А когато възкрѣсна, Той се яви на учениктѣ Си съ заповѣдъ: „Идете по цѣла свѣта и проповѣдайте евангелието на всѣка тваръ“. Затова бѣ паденъ и дарѣтъ на язицитѣ върху апостолитѣ, щото всѣко Божие творение да разбере истината на понятенъ езикъ и като я разбере, да я усвои.

На това основание и ап. Павелъ казва въ I-вото си послание до Коринтянитѣ, глава 14:

„А сега, ако дойда при васъ, братя, и заговоря на непознати езици, каква полза ще ви принесе, щомъ не ви се обясня... И бездушнитѣ предмети, като пиѣялка или гусла, които издаватъ само звукъ, ако не дадатъ раздѣлни тонове, не може да се познае, какво се свири. Защото, ако трѣбата издаваше неопредѣленъ звукъ, кой ще се готви за битка? Тѣй и вие ако не изговаряте съ езика си разбрани думи, какъ ще се разбере това, що говорите? Защото ще говорите на вѣтъръ... Защото, ако се моля на непонятенъ езикъ, духътъ ми ще се моля, а умътъ ми ще остане безплоденъ. И тѣй, какво? Ще се моля съ духъ, ще се моля и съ умъ; ще пѣя съ духъ, ще пѣя и съ умъ. Защото, ако благославишъ съ духъ, какъ ще каже на твоето благодарение „аминъ“ оня, който е отъ простолюдието, когато не разбира, какво казвашъ? Ти благодарихъ хубаво, ама другиятъ не се поучава. Благодаря на Моя Богъ, за гдето повече отъ всички ви говоря езици; но въ църква предпочитамъ да кажа петъ думи разбрани, за да поуча и други, отколкото хиляди думи на езикъ непознатъ“.

Повече отъ това, що е казалъ св. апостолъ, мисля е излишно и да се говори. Той ясно и убедително ни казва, че всичко да се говори на разбранъ езикъ. И то не само св. апостолски думи и св. евангелие, но и всичко друго, за да може всѣки да се поучи и отъ поуката да каже „аминъ“.

За потвърждение на своята теза, г. Професора ни привежда случая съ негови другари, когато слушали вѣнчаленъ обрядъ на българския езикъ. Единъ отъ неговитѣ приятели се застрашилъ, когато чулъ за Сара и Ревека. Не знаейки историята въ Вехт. Заветъ, при спонаване на тѣ имена, той мислено се принесли въ своята махала и си спомнилъ за нѣкои лица съ сждото име. И понежитѣ били за присмѣхъ на своитѣ комшии, при произнасяне имената отъ свещеника, тоя господинъ се за смѣлъ. И това било доводъ. Туки смѣха е дошелъ не отъ разбрани езикъ, а отъ незнанието истината на Сара и Ревека и отъ неговата не твърде чиста фантазия. Кой е виновенъ въ случая? — Незнанието, а не езика.

Второ увѣрение въ полза на своята теза, г. професора ни сочи католицитѣ, които си служили само на латински езикъ, понеже считатъ и сега, че евангелието може да се проповѣдава, а богослужението извършва на езицитѣ, на които билъ написанъ надписъ на кръста Господенъ. Това не издържа никаква критика. Първо, защото католицитѣ обобщаватъ въ латинския езикъ можществото и единството въ името на Папата и второ, защото въ такъвъ случай и ние трѣбваше да изберемъ за богослужебенъ езикъ единъ отъ тия три—грѣцки, латински и еврейски.

Азъ съмъ служителъ повече отъ 20 години. Близо съмъ до душата на народа. Зная отъ опитъ, че никога народътъ не се възмущава въ вѣрата си отъ говоримия езикъ, а всѣкога ни моли да му четемъ на говоримъ езикъ. Доволенъ е отъ четенето и всѣкога ни пита, защо дасичко не се приведе на разбранъ езикъ, за да се поучатъ отъ него. Ако за владци и професори църковнославянския езикъ е разбранъ и ги настройва молитвено, за болшинството отъ българския народъ той е неразбранъ. Ако ли пъкъ въ езика ни има дефекти, то нека нашитѣ учени го уредятъ и издигнатъ.

Ето, идатъ Рождественитѣ празници, чрезъ които църковнитѣ пѣснопѣния сж богати по съдържание. Тѣ ще ни подтикнатъ да празну-

ОБЩЕСТВЕНИ

Прот. Д. Андреевъ

Пошитѣ духовни сждилища въ миналото и сега. (3)

По-подробни, по-интересни и цѣлостни сведения за църковното сждопроизводство въ миналото ни даватъ Апостолскитѣ Постановления, въ които, наредъ съ вѣроучителнитѣ, богослужебни, иерархически предмети, включватъ и чисто юридически такива.

Ето картината на църковното сждопроизводство въ тѣхъ.

„Вашитѣ сждилища да бждатъ въ втория денъ следъ сждбата, за да може, ако има нѣщо не добре решено, въ останалитѣ дни до следната Недѣля, да се изправи, та въ деня Господенъ...“ (Ап. Пост. II кн. 47 гл. 78 стр.) „Въ сжда да присждатъ наредъ съ васъ (епископитѣ) и диаконитѣ и презвитеритѣ, сждейки, като Божии хора, справедливо и нелицеприятно“ (кн. II, гл. 47 стр. 78). „Бждете подобно добритѣ майстори златари, които отхвърлятъ лошитѣ монети, а добритѣ прибиратъ...“ Пазете се да осждате несправедливо... Бждете сжди справедливи, миротворци, негнѣливи... (кн. II, гл. 37, стр. 67; гл. 42, стр. 73; гл. 53, стр. 83; сравни гл. 42, стр. 72; гл. 43 стр. 75; 47 гл., 78—79 стр. и др.)... Внимавайте когато приемате обвиненията, защото случва се нѣкой отъ ревностъ или завистъ или... както сж постѣпали двамата старци въ Вавилонъ противъ Сусанна (Дан. XIII, 36 — 40) или египтянката противъ Иосифа (Биг. 39, 17—18)...“ (кн. II, гл. 37, стр. 67; гл. 21, 43—44). „Длжнии сте да опознаете и обвиняемия, какъвъ живогъ води, какво е поведението му... ревнува ли правдата, страннолюбивъ ли е, обича ли беднитѣ, братолюбивъ ли е, не е ли користолюбивъ, жаденъ за пари, не е ли склоненъ къмъ разхищение, цѣломъдренъ ли е, не е ли разпжтенъ, не е ли тунеедецъ, състрадателенъ ли е, щедъръ ли е...“ (гл. 49 стр. 81). „Изслушвайте... (странитѣ) не по предупреждение... Несправедливо е да се осжда погледнато отъ една страна...“ (гл. 47, стр. 79; гл. 51 стр. 82). „На едного, макаръ да е той и добросъвестенъ, невѣрвайте, защото това е противозаконно... други свидѣтели...“ щото предъ двамина или троица да се говори (Второз. 19, 15)... Не приемайте за свидѣтели невѣрующитѣ...“ (гл. 49 стр. 80 и др.; гл. 46, стр. 76; гл. 21 стр. 43). „Свидѣтелитѣ да сж кротки, негнѣливи,

справедливи, любезни, целомъдрени, въздържни, не зли, вѣрующии, благочестиви... защото такава свидѣтелствование е твърдо и истинно...“ (гл. 49, стр. 81). При произнасянето присждата и налагането наказание, епископа е длженъ да се съобразява съ характера на престѣплението, неговата тежестъ, поводъ и подбуди. „Своео мнение изказвайте... съ благоразумие, смиленно, обсждайки всѣко прегрѣшение дали е то малко или голѣмо; иначе осждайте сторений грѣхъ на дѣло, иначе — съ слово, иначе само въ намѣрение или злорѣчие, подозрѣние, заплашване... защото и законътъ е поставилъ не едно и сждо наказание за всѣкой грѣхъ...“ друго е за грѣхъ противъ Бога, противъ свещеникъ, противъ храма, противъ сватиня; друго е за грѣхъ противъ царъ, противъ началникъ, противъ воененъ, противъ подчиненъ, противъ равенъ или слуга, или противъ имане или противъ безсловесно животно; друго е противъ родители и сродници, за грѣхове волни и за грѣхове неволни...“ Тѣй и вие за различнитѣ грѣхове налагайте различни наказания...“ (гл. 48, стр. 79—80)... но, ти епископъ, като състрадателенъ врачъ, лѣкувай съгрѣшилитѣ, ползувайки се отъ спасителнитѣ и подходящи средства, като употребявашъ не само рѣзание и горене или люти лѣкарства, но и превръзки и кѣрпи и успокоителни лѣкарства, заздравляющи, и... съ думи утѣшителни. Ако пъкъ раната е застарѣла, то размекни съ смекчающъ пластиръ... за да стане годна за оздравяване, а ако тя е нечиста, тогава я очисти и поржси съ пригрящъ пращецъ, т. е. съ наказателенъ съветъ; а ако тя се надува, то я стисни съ остра превръзка — заплашване; а ако тя се разпространява, тогава употреби натискъ и изкарай нечистотата, т. е. наложи изнурителенъ постъ. Когато пъкъ направишъ всичко това и се увѣришъ, че отъ краката до главата нѣма гдето да сложишъ пластиръ, нито елей, нито превръзка, но раната се разпространява и се противи на всѣко лѣкуване, тогава съ голѣма предпазливостъ, като се посъветвашъ съ опитни лѣкари, отрежи гнилия членъ, да не се разложи цѣлото тѣло на църквата. Не бжди наклоненъ и не бързай къмъ това отсичане; не бързай да вземашъ триона съ многото зѣбни, но преди да употребишъ ножа отвори цирея, щото като отстранишъ вжтрѣшната причина на болката, да запазишъ тѣлото...“ (гл.

ваме съ дух и святост. Но кой ги разбира? Всички ще се радват. Но неразбирайки четеното и онова, що се пве, тѣ ще гледат да мине по-скоро богослужението само за форма и ще си отидат у дома си духомъ гладни. Така е почти всѣкога.

Това е истината, въ това съмъ увъренъ. Ако ли съмъ на погрѣшенъ път, ще чакамъ почитаемия професоръ да ми представи своя убедителенъ отговоръ, за да изправа заблудата си.

свещ. Ив. Паликовъ

Отзиви и бележки

?

Анонименъ нѣкакъвъ писачъ отъ Русе, твърде нескромно, непочтено и чисто по византийски маниеръ, направилъ изразка на бележката „Лъжовно име“ отъ г. Добрияновъ, помѣстена преди нѣколко дни въ в. „Миръ“, и съ закривенъ почеркъ върху плика ни я изпраща.

Изглежда, че анонимниятъ авторъ на това дѣло си е побъркалъ адреса. Ние не сме психиатрическо отделение при нѣкоя болница, за да можемъ да направимъ изследване, дали той е билъ въ себе си или не. Но слушали сме, че характера на хората се познавалъ не само по дѣлата и думитъ, но и по почерка. Ако сждимъ по това, ще извадимъ твърде тѣжко заключение за лицето, което е надписало тоя пликъ.

Ние се досещаме, кой е авторъ на това дѣло. Познаваме твърде отдавна неговитѣ маниери. Но заради положението, което заема сега въ обществото, ще туримъ точка. Нека самъ той се срами отъ дѣлото си.

Каква е вината ни?

Свещ. Т., изъ с. В.—Л. ни изпраща единъ протестъ, за гдето сме дали мѣсто на статията „За поста“, авторъ на която е свещ. Д. Гичевъ. Пъкъ и Камень, Потулний въ „П. Д.“ — отдѣлъ: „Парадокси“, ни закача за сжщото.

Дължимъ да заявимъ, че вестника ни е свободна трибуна, въ която всѣки може да се изкаже въ едно или друго отношение по даденъ религиозенъ, общественъ или църковенъ въпросъ. Оня, който не е съгласенъ съ нѣкое изказано мнение, нека отговори по надлежния редъ. Защото само така ще се приближимъ до истината.

Въ случая, посоченитѣ по горе лица имаха всичката възможност да направятъ своитѣ възражения направо до автора на статията, който именно заради това не се крие задъ псевдонимъ, а си слага подписа подъ нея.

Иначе, бележитѣ не ни засягатъ и не считаме за нужно да имъ отговаряме.

На една тройка.

Никога не сме допускали, че ще се намѣрятъ свещеници, наши събратя, които, въ желанието си да кокетничатъ предъ единъ мистиченъ фантазьоръ, сж се оплюли и понижали до такава степенъ, щото сж заприличали на жалки твари безъ честъ и собствено човѣшко достоинство. Скрѣбта ни се удвоява, за гдето, покрай своята честъ, тѣ сж поругали и честта на българското свещенство, нашето духовенство.

Въ бр. 4 на в. „Къмъ Спасение“, редактиранъ и издаванъ отъ свещеникъ въ гр. Габрово, четемъ едно изложение, подписано отъ председателя на прав. братство и ржководителя, на учен. хр. д-во въ гр. Габрово, както и отъ ржководителя на учен. хр. д-во въ с. Бичкия, Габровска, подъ насловъ: „Ст. Петковъ и хулителитъ му“.

Ето нѣколко извадки отъ това изложение, както и отъ статията на свещ. Трайкова, съ заглавие: „Второто дете не е като първото“, помѣстена въ сжщия вестникъ:

„Нека признаемъ истината, която на нѣкомъ лошо звучи. Всичката промяна върѣдъ нашитѣ християни настана следъ като г. Ст. Петковъ се впусна между народа ни да разсѣява мѣлата спуснала се върху православ. България...“

„За насъ той (г. Петковъ) е най-добрия проповѣдникъ, какъто сме срещали, защото има пълна хармония между думитъ и дѣлата му... Той

възпламени много свещеници да работятъ истински за Христа, а не по форма и задължение...“

„Следъ Архипастиритъ, въ българ. църква на първо мѣсто стои г. Ст. Петковъ... съ помощта на Господа Исуса (вмѣсто Исуса б. р.), която винаги г. Петковъ очаква дълото се увенча съ успѣхъ... Но, каква неблагодарностъ. Сега на г. Петкова се казва: Ти си мирянинъ, не можешъ вече да бѣдишъ ржководителъ на братствата. И рождената майка (разб. Ст. П.—б. н.) на първото църковно дете, предаде съ готовностъ ржководството другиму, защото живота на детето му бѣше миль“.

„Мислятъ да поразятъ пастиря (Ст. П.—б. н.) и да му отнематъ стадото“.

„Но чуйте мене, които не знаете какво говорите и пишете: Второто дете не прилича на първото. То така е привързано къмъ своята майка (г. Петковъ б. н.), че полегне ли нѣкой да го вземе, ще му издере очитъ“ (к. н.).

Всѣкакви коментари тукъ сж излишни. Мисълта е така ясна, че не се нуждае отъ никакви разяснения. Г-нь Ст. Петковъ ще има да се измъже много, за гдето тия събратя сж го нарисували едва ли не като най-даровитъ проповѣдникъ, най-способенъ възродителъ на пропадналия български народъ и най-свѣтла и съзнаваща своя дългъ личностъ. Всичко друго е подъ краката му: и владци, и свещеници, и християни.

А пророчеството за Христа, че „ще поразятъ Пастиря и ще разпръснатъ стадото Му“, приписвано ни на г. Петкова, ще го постави въ положение да мисли, какво хората считатъ вече и него за Христосъ.

Подобна защита само вреди на г. Петкова. Тя не принася никаква полза, а само предизвиква и дразни.

Дългъ ни се налага да предпазимъ свещенството и християнитѣ отъ таква защита, които не сж нищо друго, освенъ подигравка съ народа и българското духовенство. Това ще сторимъ обаче, идущия път. Нека ни простятъ събратята, че не ще пожеламъ и тѣхъ, щомъ сами себе си не уважаватъ.

Добавъчното възнаграждение.

Мнозина ни се оплакватъ, че добавъчното имъ възнаграждение не се изплаща редовно. Въ нѣкои околни дори, такова не е получено още за м. Септемврий т. г.

Дотегна ни да пишемъ, че това забавяне въ изплащането на добавъчното възнаграждение смущава, тревожи, безпокои, па дори предизвиква и ропотъ, когато става не по вина на държавната каса, а отъ нехайството на респективнитѣ чиновници. А ние сме известни, че въ повечето случаи това забавяне става отъ нехайство.

Какво ще бѣде положението на свещеницитѣ предъ настѣпващитѣ празници, щомъ като сж безъ пари? Съ какво тѣ ще посрещнатъ своитѣ нужди, за да разбератъ децата имъ, че е настѣпилъ великъ празникъ? Съ какво настроение ще бждатъ и какъ ще ги успокоимъ, когато всички ще получатъ своята заплата, а само тѣ ще чакатъ?

Иди тогава да кажешъ, че има кой да се грижи за свещенството, за да се изсплати върху тебе недо волства отъ всички страни. Комуто е топло, мисли, че на всички е така. Който е ситъ, не хваща въра на гладния.

Ние предупреждаваме отговорнитѣ лица да си взематъ добра бележка отъ изнесеното, за да не става нужда да се повръщаме и пишемъ нѣща, които мнозина ще уязвятъ. Положете и на дѣло грижи за тоя,

отъ когото чакате дейностъ и съзнателно служение.

Не само думи, а и дѣла се искатъ!

Отличие на клирикъ.

Ректорътъ на Бачковското Богословско училище Архимандритъ Д-ръ Антимъ Шивачевъ, е билъ приетъ за редовенъ членъ на дружеството на българскитѣ академици-историци, председателствувано отъ професоръ В. Н. Златарски, за печатани неговитрудове изъ областта на общата и българска църковна история.

Неговата докторска дисертация е история на лавритъ. Сега излизатъ отъ печатъ сжщо отъ Архим. Ан. Шивачевъ въ извѣстията на сжщото историческо д-во нови, неизвестни до сега, документи върху историята на българския църковенъ въпросъ и всенародния храмъ-памятникъ Св. Стефанъ въ Цариградъ. Документитѣ говорятъ и за ролята на редъ български градове, по общобългарскитѣ стремежи и борби за самостойна народна Църква.

Книжнина.

Въ редакцията ни се получиха:

1. „Св. Иоанъ Златоустъ“, превелъ свещ. Цв. Христовъ, и издава Православ. Христ. Братство „Св. Ив. Рилски“ въ гр. Кюстендилъ. Цена—3 лв.

Ето едно кратко популярно изложение на живота и дейността на единъ отъ най-великитѣ църковни учители и архипастистри — Св. Иоанъ Златоустъ. Неговиятъ животъ и примѣръ е нагледна проповѣдь и едно живо и ясно олицетворение на отвлеченитѣ Христови заповѣди.

Горѣщо препоръчваме тая малка, но ценна книжка.

2. Етика на Св. Васили Велики, въ връзка съ древната морална философия, отъ Арх. Д-ръ Антимъ Шивачевъ, цена 8 лв.

Ето още една ценна книжка, която заслужава нашето внимание.

3. Християнство и комунизъмъ, отъ Епископъ Алексий, превелъ г. Радославъ Лѣваковъ, а издава Св. Синодъ на Бълг. църква. Цена 10 лв.

Тая ценна книга, ако се не лжемъ, ни бѣ дадена въ преводъ преди нѣколко години отъ свещенич. братства въ Ст. Загора и Варна. Въпреки това, тя не губи своето значение, още повече, че сегашния и преводъ е единъ отъ най-сполучливитѣ.

4. Повече духовна свѣтлина въ нашитѣ училища, издание на Св. Синодъ. Цена 5 лв.

Тая малка брошурка, която изразява мнението на висшата църковна властъ по въпроса за религиозно-нравственото обучение въ нашитѣ училища, трѣбва да притежава всѣки свещеникъ.

Ние препоръчваме горнитѣ две издания на Св. Синодъ на всички.

5. Педагогическа практика, списание за основни учители, VII год., кн. 2. Редакторъ — Антонъ Борлаковъ — Варна.

Между най-разнообразното съдържание на тая книжка отъ списание, четемъ и следното: Въ отдѣлъ II — Водосветъ и въ отдѣлъ III — Опитно училище въ Варна и Родителско-учителска дружба.

Г-нь Анг. Бурлаковъ, Варн. окол. училищенъ инспекторъ, е познатъ на мнозина съ своитѣ ценни трудове на училищното поприще. Той се е посветилъ всецѣло да работи въ това направление и чрезъ посоченото по горе списание, което заслужава пълна подкрепа.

5. По стѣжкитѣ на Христа, социална повестъ отъ Григории Петровъ, I—II часть, II-ро издание, превелъ Ц. Божковъ, цена 35 лв.

Прави приятно впечатление, че интересътъ къмъ книгитѣ на Григории Петровъ никакъ не намалѣа. Както се научаваме. По стѣжкитѣ на Христа, I-во издание се е съвършило само за 8 дена. Това е рекордъ въ нашата книжнина. И книгитѣ на Григории Петровъ държатъ изобщо рекордъ у насъ. Тѣ сж били прѣснати до сега въ повече отъ 300 хи-

ляди екземпляри. Като се знае, какъвъ религиозенъ ентузиазъмъ лѣха въ всѣка книга на Гр. Петровъ, ще се разбере, че у насъ хората сж жадни за живо и сърдечно религиозно слово. Това е добъръ знакъ. И голѣма грѣшка направя единъ нашъ богословъ, като писа въ „Ц. В.“, че Григории Петровъ проповядвалъ социализмъ и комунизмъ, когато тѣмко противикотъ е вѣрно. Нѣма книжка отъ Гр. Петровъ, която да не събаря комунизма изъ основа.

Дълбоко християнска е и книгата „По стѣжкитѣ на Христа“. Въ нея се разнава повествователно, какъ би живѣлъ и действувалъ Христосъ на наше мѣсто и въ наше време; какъ е възможенъ писателъ—християнинъ, свещеникъ—християнинъ, търговецъ—християнинъ, журналистъ—християнинъ и пр.

Пожелаваме и II-то издание на тая кубава книга на Гр. П. и да се изчерпи въ скоро време.

6. Изгърва ни свободата (кърванитѣ дни на освободителната война), повестъ отъ г. Василь Узунозъ, цена 50 лева.

Мнозина знаятъ писателския даръ на г. Василь Узунозъ, бившъ учителъ по литература въ Соф. Духовна Семинария и авторъ на нѣколко повести и романи. Тѣ си спомнятъ, съ каква душевна напаса сж чели „Сияние надъ мъртвитѣ“, „Ранни младици“, „Самотни души“ и т. н. за да се убедятъ, че и предлаганата нова повестъ е излѣзла изъ подъ вещото перо на тоя майсторъ, въ предаване високитѣ душевни копнежи на измъченитѣ човѣшки души. Въ изгърва на свободата, ние имаме една повестъ съ виски качества и неоспорими достоинства, въ която се описва радостта, но и скръбта на българитѣ въ миналото, или по право въ днитѣ на предосвободителната война.

Препоръчваме тази ценна и полезна повестъ. Доставка се отъ автора ѝ, гр. София.

НАША ПОЩА

Получи се абонамента отъ:

Свещ. Ст. П.—с. К.—Б.; Прот. Г. Г. с. Г. Д.; свещ. Ст. п. С.—с. К.; свещ. Г. Х.—К.; г. Д. А.—Мир. Сждия, с. П. Е.; свещ. Ю. п. Х.—с. К. Б.—С.; г. И. Б.—с. Г.—О.; свещ. И. Д.—с. Ж.—К.; Прот. Д. п. И.—К.; свещ. Т. Д. П.—с. В.—П.; свещ. И. Н.—с. Ц.—С.; свещ. О. П.—с. Р.—Т.; свещ. Д. К.—с. К. Б.—Ст. 3; Прот. Д. Д.—гара К.; свещ. Е. И.—с. П.—Б. С.; Прот. А. п. Р.—с. У.—П.

На всички изказваме своята благодарностъ.

свещ. Х. Л.—с. Г.—П. Хвала и честъ Вамъ за труда и подкрепата. Сумата 1310 лв. получихме, заедно съ списъка. Ще изпратимъ нуждитѣ квитанции. Здравейте!

г. Ив. Т. П.—с. Б. Сумата 200 лв. получихме. Искрено Ви благодаримъ. свещ. П. К.—с. Б. Р. Има да дължите тази годишния абонаментъ. Другото е внесено.

Прот. Д. Д.—гара К. Вестникътъ Ви се изпраща редовно. Направете справка въ пощата и обѣрнете вниманието имъ.

свещ. М. Б.—г. Е. Д. Направихъ потрѣбното. Ще се изпрати листъ, за да се провъри. Много здраве.

свещ. В.—с. Г. С. Използвахъ. Изпрати приготвеното. Ще бѣде. На посоченитѣ учители изпращаме редовно вестника.

свещ. Ст. Я.—с. Т.—Я. Писмото ще получишъ тия дни.

ГИМНАЗИАЛНИ И ПРЕГИМНАЗИАЛНИ

курсове на свещ. Михайловъ—София—ул. „Климентина“ 17. Занятия отъ 1 февруарий. Приематъ се всички незаписали се презъ Септемврий въ държавнитѣ училища, изключенитѣ по слабъ успѣхъ. Предѣлна възраст — за прогимназията — 25 години, а за гимназията — 35 години.

Курсовѣтѣ сжществуватъ отъ 1915 год. Само отъ 1923 година до сега курсовѣтѣ сж посетени отъ 1367 ученика. Резултати отлични.